

Şelâle İlim ve Davet Meclisi
İLİMLE AYDINLANAN GÖNÜLLERE

الرَّبَاعِينَ النَّوَوِيَّةِ

ERBAÎN ŞERHİ

42 HADİS

HAYATI İNŞA EDEN NEBEVÎ ÖLÇÜLER

“Sizin için Allah’ın Rasûlünde
güzel bir örnek vardır.”

(Ahzâb, 33/21)

SAHİH HADİSLER

İLMÎ AÇIKLAMALAR

HAYATA DÂİR FAYDALAR

DAVET VE TEZKİYE

UBEYDULLAH ARSLAN

İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

1. HADİS

AMELLER NİYETLERE GÖREDİR

HADİS METNİ

Ömer b. el-Hattâb radiyallahu anh şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemi şöyle buyururken işittim:

“Ameller ancak niyetlere göredir. Her kişiye ancak niyet ettiği vardır. Kimin hicreti Allah’a ve Rasûlü’ne ise onun hicreti Allah’a ve Rasûlü’nedir. Kimin hicreti elde edeceği bir dünya menfaati veya evleneceği bir kadın için ise onun hicreti, hicret ettiği şeydir.”

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis İslam’ın en büyük ve en kapsamlı kaidelerinden biridir. Âlimler, dinin birçok meselesinin bu hadisin kapsamına girdiğini belirtmişlerdir. Çünkü kulun söz ve fiillerinin Allah katındaki değeri, yalnızca dış görünüşlerine değil, onları hangi maksatla yaptığına da bağlıdır.

Niyetin iki önemli görevi vardır: Birincisi, ibadetleri âdetlerden ayırmaktır. Bir kimsenin yıkanması temizlik amacıyla olabileceği gibi ibadet amacıyla da olabilir. İkincisi ise ibadetleri birbirinden ayırmaktır. Aynı fiil, niyete göre farz veya nafil olabilir. Böylece niyet, kulun yaptığı amelin mahiyetini belirleyen temel ölçülerden biridir.

Hadis aynı zamanda ihlâsın önemini öğretir. İbadet yalnız Allah için yapılmalıdır. Kul namazını, ilmini, sadakasını, davetini veya başka bir salih amelini insanların övgüsünü kazanmak, şöhret elde etmek yahut dünyevî bir menfaate ulaşmak için yapmamalıdır. Allah için yapılan amelde asıl maksat O’nun rızası olmalıdır.

Ancak yalnızca güzel niyet, bir amelin kabulü için yeterli değildir. Salih amelin kabulünün iki temel şartı vardır. Allah için ihlâslı olmak ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemine uygun olmak. İhlâs bulunmazsa amel Allah için olmaz; sünnete uygunluk bulunmazsa amel doğru şekilde yapılmış olmaz.

Hadiste hicretin örnek verilmesi de niyetin önemini açıkça gösterir. Dışarıdan bakıldığında iki kişi aynı hicreti gerçekleştirebilir; fakat biri Allah’ın rızasını, diğeri dünya menfaatini hedeflediğinde Allah katındaki karşılıkları aynı olmaz. Demek ki amellerin dış görünüşleri birbirine benzese bile niyetleri sebebiyle değerleri farklılaşabilir.

Niyetin yeri kalptir. Esas olan kulun kalbinde hangi maksadı taşıdığıdır. Bu nedenle mümin amelinden önce, amel sırasında ve amelinden sonra kalbini kontrol etmeli; riyadan, gösteriştan ve insanların övgüsünü amaçlamaktan sakınmalıdır.

Bu hadis mümine sürekli şu muhasebeyi öğretir:

“Bu ameli niçin yapıyorum ve bununla kimin rızasını arıyorum?”

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- Amellerin Allah katındaki değerinde niyet temel bir ölçüdür.
- Niyet, ibadeti âdetten ve ibadetleri birbirinden ayırır.
- Niyetin asıl yeri kalptir.
- İbadetlerde ihlâs ve yalnız Allah’ın rızasını istemek esastır.
- Salih amelin kabulü için ihlâsın yanında sünnete uygunluk da gerekir.
- Görünüşte aynı olan iki amel, farklı niyetler sebebiyle farklı karşılıklar doğurabilir.
- Mümin yaptığı amelden önce niyetini kontrol etmeli ve onu Allah için düzeltmelidir.

DERSİN ÖZÜ

Mümin yalnız ne yaptığına değil, o ameli kimin için ve hangi niyetle yaptığına da dikkat etmelidir.

ERBAÎN ŞERHİ

2. HADİS

CİBRÎL HADİSİ

HADİS METNİ

Ömer b. el-Hattâb radiyallahu anh şöyle dedi:

Bir gün Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanına otururken, elbisesi son derece beyaz, saçları son derece siyah bir adam çıkageldi. Üzerinde yolculuk izi görülüyor ve bizden hiç kimse onu tanııyordu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yanına oturdu ve ona İslam, iman, ihsan, kıyamet ve kıyametin alametleri hakkında sorular sordu.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem İslam'ı; Allah'tan başka ibadete layık hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet etmek, namazı kılmak, zekâtı vermek, Ramazan orucunu tutmak ve gücü yetenin Beyt'i haccetmesi olarak açıkladı.

İmanı; Allah'a, meleklerine, kitaplarına, rasûllerine, ahiret gününe ve kaderin hayrına ve şerrine iman etmek olarak açıkladı.

İhsanı ise şöyle açıkladı:

“Allah'ı görüyormuşçasına O'na ibadet etmendir. Sen O'nu görmüyorsan da şüphesiz O seni görmektedir.”

Kıyametin vaktini sorunca, bu konuda sorulanın sorandan daha bilgili olmadığını bildirdi ve ardından kıyametin bazı alametlerini zikretti.

Adam ayrıldıktan sonra Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“O Cibrîl'di. Size dininizi öğretmek için geldi.”

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, dinin temel meselelerini bir araya getiren en kapsamlı hadislerden biridir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hadisin sonunda “Size dininizi öğretmek için geldi.” buyurması, hadiste zikredilen meselelerin dinin ana esaslarını kapsadığını göstermektedir.

Hadiste din üç büyük mertebe üzerinden açıklanmıştır: İslam, iman ve ihsan. İslam, kulun Allah'a teslimiyetini gösteren zahirî amelleri kapsar. Şehadet, namaz, zekât, oruç ve hac İslam'ın beş temel rûknüdür. Bunlar kulun Rabbine teslimiyetinin görünen alametleridir.

İman ise Allah'a, meleklerine, kitaplarına, rasûllerine, ahiret gününe ve kaderin hayrına ve şerrine iman etmeyi kapsar. Ehl-i sünnete göre iman yalnız kalpte bulunan bir tasdikten ibaret değildir. İman; kalbin sözü ve ameli, dilin sözü ve organların amelidir. İtaatle artar, masiyetle eksilir.

İhsan, dinin en yüksek mertebesidir. Kulun Allah'ı görüyormuşçasına O'na ibadet etmesidir. Kul Rabbini görmese de Allah'ın kendisini gördüğünü, sözlerini işittiğini ve bütün hâllerini bildiğini bilir. Bu bilinç, kulda ihlâsı, Allah korkusunu, murakabeyi ve ibadetleri güzel yapma gayretini meydana getirir.

Hadis aynı zamanda kadere iman, imanın altı esası ve kadere iman bunlardan biridir. Meydana gelen her şey Allah'ın ilmi, yazması, dilemesi ve yaratması kapsamındadır. Bununla beraber kulun iradesi ve sorumluluğu vardır. Bu sebeple kader, günahlara ve Allah'a karşı işlenen masiyetlere mazeret yapılamaz.

Kıyametin kesin vaktinin bilinmemesi de hadisin önemli meselelerinden. Kıyametin ne zaman kopacağını Allah'tan başka kimse bilmez. Kulun görevi onun zamanını araştırmak değil, iman, tevhid, sünnete bağlılık ve salih amelle ahirete hazırlanmaktır.

Cibrîl'in soru sorarak dini öğretmesi ayrıca ilim talebinde soru-cevap yönteminin önemini göstermektedir. Bilen bir kimsenin, başkalarının faydalanması amacıyla soru sorması ilim öğretmenin güzel yöntemlerinden biridir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- Din üç büyük mertebeyi kapsar: İslam, iman ve ihsan.
- İslam'ın beş temel rûknü vardır.
- İmanın altı temel esası vardır ve kadere iman bunlardan biridir.
- Ehl-i sünnete göre iman söz ve ameldir; itaatle artar, masiyetle eksilir.
- İhsan, Allah'ın kulu her an gördüğünü bilerek O'na kulluk etmektir.
- Kıyametin kesin vaktini Allah'tan başka kimse bilmez.
- Soru-cevap yöntemi, ilmin öğretilmesinde etkili ve meşru bir yöntemdir.

DERSİN ÖZÜ

Cibrîl hadisi; İslam, iman ve ihsan mertebelerini açıklayarak dinin temel esaslarını bir araya getirir.

ERBAÎN ŞERHİ

3. HADİS

İSLAM BEŞ ESAS ÜZERİNE KURULMUŞTUR

HADİS METNİ

Abdullah b. Ömer radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İslam beş esas üzerine kurulmuştur: Allah’tan başka ibadete layık hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed’in Allah’ın Rasûlü olduğuna şehadet etmek, namazı dosdoğru kılmak, zekâtı vermek, Beyt’i haccetmek ve Ramazan orucunu tutmak.”

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam’ın üzerine bina edildiği beş büyük esası açıklamaktadır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in İslam’ı bir bina gibi ifade etmesi, bu beş rûknün din içerisindeki büyük konumunu göstermektedir. Bir binanın ayakta durması için temel direklere ihtiyaç duyduğu gibi, Müslümanın zahîrî kulluğunun da bu büyük esaslar üzerine kurulması gerekir.

Bu esasların ilki iki şehadettir. Allah’tan başka ibadete layık hiçbir ilah olmadığına şehadet etmek, bütün ibadetleri yalnız Allah’a tahsis etmeyi ve O’nun dışında ibadet edilenleri reddetmeyi gerektirir. Muhammed’in Allah’ın Rasûlü olduğuna şehadet etmek ise onun haber verdiğini tasdik etmeyi, emrettiğine itaat etmeyi, yasakladığından sakınmayı ve Allah’a ancak onun getirdiği şeriata uygun şekilde ibadet etmeyi gerektirir.

Bu sebeple iki şehadet, diğer bütün amellerin temelidir. Tevhid olmadan amel sahih olmaz; Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’e ittiba olmadan da ibadet kabul şartını tamamlamaz. Kulun dini, Allah’a ihlâs ve Rasûlü’ne ittiba üzerine kuruludur.

İkinci rûkûn namazdır. Namaz, şehadetten sonra İslam’ın en büyük amelî rûknüdür. Kul ile Rabbi arasındaki bağı canlı tutar ve gün içerisinde tekrar tekrar Allah’a yönelmeyi sağlar. Namazın hadiste temel rûkûnler arasında zikredilmesi, onun dindeki büyük makamını ve Müslümanın hayatındaki vazgeçilmez yerini gösterir.

Üçüncü rûkûn zekâtıdır. Zekât, malî bir ibadet olup kulun malını temizler, onu cimrilikten arındırır ve Allah’ın kendisine verdiği malda bulunan hakkı yerine getirmesini sağlar. Namaz bedenle yapılan kulluğun en büyük örneklerinden biri iken zekât, mal ile yapılan kulluğun temel örneklerindendir.

Dördüncü rûkûn hacdır. Gücü yeten Müslümanın ömründe bir defa Beytullah’ı haccetmesi farzdır. Hac; Allah’a teslimiyetin, tevhidin ve Müslümanların tek bir Rabbe kulluk etmelerinin büyük alametlerinden biridir.

Beşinci rûkûn Ramazan orucudur. Oruç, kulun Allah için yeme, içme ve diğer orucu bozan şeylerden belirli bir süre uzak durarak Rabbine kulluk etmesidir. Oruçta sabır, takva, nefis terbiyesi ve Allah’ın emirlerine teslimiyet açık şekilde ortaya çıkar.

Hadis, İslam’ın yalnızca kalpte bulunan bir iddiadan ibaret olmadığını da göstermektedir. İslam’ın görünen amelleri ve yerine getirilmesi gereken rûkûnleri vardır. Bununla beraber bu beş rûkûn, dinin bütün emirlerinin yalnızca bunlardan ibaret olduğu anlamına gelmez. Bunlar, İslam binasının en büyük ve temel direkleridir.

Mümin bu esasları öğrenmeli, onların şartlarını ve hükümlerini bilmeli ve onları Allah için ihlâsla, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in sünnetine uygun biçimde yerine getirmeye gayret etmelidir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- İslam beş büyük temel üzerine bina edilmiştir.
- İslam’ın ilk ve en büyük esası iki şehadettir.
- Allah’tan başka ibadete layık hiçbir ilah olmadığına şehadet, ibadetin yalnız Allah’a yapılmasını gerektirir.
- Muhammed’in Allah’ın Rasûlü olduğuna şehadet, ona itaat etmeyi ve sünnetine uymayı gerektirir.
- Namaz, şehadetten sonra İslam’ın en büyük amelî rûkûnlerindendir.
- Zekât, oruç ve hac Allah’a teslimiyetin büyük ibadetlerindendir.
- Mümin, İslam’ın rûkûnlerini ilim, ihlâs ve sünnete uygunluk üzere yerine getirmelidir.

DERSİN ÖZÜ

**İslam’ın binası tevhid ve Rasûle ittiba temeli üzerinde;
namaz, zekât, hac ve oruç gibi büyük rûkûnlerle yükselir.**

ERBAİN ŞERHİ

4. HADİS

YARATILIŞ, KADER VE AMELLERİN SONU

HADİS METNİ

Abdullah b. Mes'ûd radiyallahu anh şöyle dedi:

Doğru sözlü ve doğruluğu tasdik edilmiş olan Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize şöyle haber verdi:

“Sizden birinizin yaratılışı annesinin karnında kırk gün nutfe olarak toplanır. Sonra bunun gibi bir süre alaka, sonra bunun gibi bir süre mudğa olur. Sonra ona melek gönderilir ve ona ruh üflenir. Meleğe dört şeyi yazması emredilir: Rızkını, ecelini, amelini ve bedbaht mı yoksa bahtiyar mı olacağını.”

Ardından Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kişinin cennet ehlinin amelini işlerken kendisi hakkında yazılmış olanın öne geçebileceğini ve cehennem ehlinin ameliyle son bulabileceğini; aynı şekilde cehennem ehlinin amelini işlerken kendisi hakkında yazılmış olanın öne geçip cennet ehlinin ameliyle son bulabileceğini haber vermiştir.

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis; insanın yaratılışı, kader, Allah'ın ezeli ilmi, ameller ve hayatın nasıl sona erdiğinin önemi gibi büyük meseleleri bir araya getirmektedir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem insanın anne karnındaki yaratılış merhalelerinden haber vermiştir. Bu, insanın kendi kendisini yaratmadığını; yaratılışının başlangıcından itibaren Allah'ın kudreti, ilmi ve takdiri altında bulunduğunu gösterir. İnsan zayıf bir başlangıçtan yaratılmıştır ve varlığını bütünüyle Rabbine borçludur.

Hadiste meleğin rızık, ecel, amel ve kişinin bahtiyar veya bedbaht oluşunu yazması zikredilmektedir. Bu, kadere iman delillerindendir. Ehl-i sünnete göre kader dört mertebeyi kapsar: Allah'ın her şeyi ezelden bilmesi, olacakları yazması, her şeyin O'nun dilemesiyle meydana gelmesi ve bütün varlıkların Allah tarafından yaratılması.

Allah'ın kulların amellerini önceden bilmesi ve yazması, onları günah işlemeye zorladığı anlamına gelmez. Kulun kendisine verilmiş bir iradesi ve tercihi vardır; emir ve yasaklarla sorumlu tutulmasının sebebi de budur. Allah ise kulun neyi tercih edeceğini daha o tercih gerçekleşmeden önce eksiksiz olarak bilir.

Bu nedenle kader, günahlara mazeret olarak kullanılamaz. Kul kendisine emredileni yapmak, yasaklanandan sakınmak ve hidayet için Allah'tan yardım istemekle yükümlüdür. İnsan kendisi hakkında ne yazıldığını bilmediği için kadere bahane ederek amelî terk edemez.

Hadisin en büyük uyarılarından biri amellerin sonuna itibar edilmesidir. Kul, geçmişte yaptığı salih amellere güvenerek kendisini emniyette görmemeli; hayatının sonuna kadar iman, ihlâs ve istikamet üzere kalmak için Rabbine yönelmelidir.

Hadisin diğer rivayetleri, insanların dışarıdan gördüğü amel ile kulun gerçek hâlinin her zaman aynı olmayabileceğini de açıklamaktadır. Bir kimse insanlara cennet ehlinin amelini yapıyor gibi görünebilir; fakat kalbinde bulunan bozukluk sonunda ortaya çıkabilir. Bu sebeple yalnız amelin görünüşüne değil, ihlâsa, kalbin doğruluğuna ve güzel bir son üzere sebat etmeye önem verilmelidir.

Aynı şekilde geçmiş günahlarla dolu olan bir kimse de Allah'ın rahmetinden ümidini kesmemelidir. Allah kuluna hidayet verebilir, tevbesini kabul edebilir ve hayatını salih amellerle tamamlamasını nasip edebilir. Böylece hadis mümine hem korku hem de ümit kazandırır.

Mümin salih amel işlerken kendisine güvenmez. Kalplerin Allah'ın elinde olduğunu bilir ve sürekli olarak Rabbinden hidayet, sebat ve güzel bir son ister. Çünkü asıl başarı yalnız amele güvenmek değil, Allah'ın rahmetiyle hak üzere yaşayıp iman ve tevhid üzere ölebilmektir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. İnsan, yaratılışının bütün merhalelerinde Allah'ın kudreti ve takdiri altındadır.
2. Rızık, ecel ve kulların amelleri Allah'ın ilminde olup kader kapsamında yazılmıştır.
3. Kadere iman; Allah'ın ilmine, yazmasına, dilemesine ve yaratmasına iman etmeyi kapsar.
4. Kader kulun iradesini ve sorumluluğunu ortadan kaldırmaz; günahlara mazeret yapılamaz.
5. Mümin salih ameline güvenerek kendisini güvende görmemeli, Allah'tan sebat istemelidir.
6. Günahkâr kimse Allah'ın rahmetinden ümidini kesmemeli, tevbe ederek Rabbine dönmelidir.
7. Amellerde önemli olan yalnız başlangıç değil, kulun hayatını hangi iman ve amel üzere tamamladığıdır.

DERSİN ÖZÜ

Mümin kadere iman eder, ameline güvenmez ve Rabbinden hayatını iman, tevhid ve salih amel üzere tamamlamasını ister.

ERBAİN ŞERHİ

5. HADİS

DİNDE SONRADAN ÇIKARILAN ŞEYLERİN REDDİ

HADİS METNİ

Müminlerin annesi Âişe radiyallahu anha'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kim bizim bu dinimizde ondan olmayan bir şeyi ortaya çıkarırsa, o reddedilmiştir.”

Başka bir rivayette ise şöyle buyurmuştur:

“Kim bizim emrimize uygun olmayan bir amel işlerse, o reddedilmiştir.”

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir. İkinci lafız Müslim'dedir.

İLMİ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam'ın en büyük kaidelerinden biridir ve sünnete bağlılığın temel ölçüsünü ortaya koymaktadır. Birinci hadis olan “Ameller niyetlere göredir” hadisi amelin iç yönünü, yani ihlâsı ve niyeti ölçerken; bu hadis amelin dış yönünü, yani Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetine uygun olup olmadığını ölçmektedir.

Bir amelin Allah katında kabul edilmesi için iki temel şart bulunur: Allah için ihlâslı olması ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetine uygun olması. İhlâs bulunup sünnete uygunluk bulunmazsa amel kabul şartını tamamlamaz. Sünnete uygun görünse bile Allah'tan başkası için yapılırsa yine kabul şartını tamamlamaz. Böylece din, ihlâs ve ittiba üzerine kuruludur.

Hadiste geçen “bizim bu dinimizde” ifadesi, ibadet ve din adına ortaya konulan şeylerin delile dayanması gerektiğini göstermektedir. İbadetlerde asıl olan, Allah ve Rasûlü tarafından meşru kılınmış olmasıdır. İnsan kendi görüşüyle yeni bir ibadet şekli, zamanı, sayısı veya uygulaması belirleyip bunu dine nispet edemez.

Bid'atin tehlikesi de burada ortaya çıkar. Bid'at, Allah'a yakınlaşma amacıyla dine sonradan eklenen ve şer'î bir delile dayanmayan söz, inanç veya ameldir. Bir uygulamanın insanlar tarafından güzel görülmesi, yaygınlaşması veya uzun zamandır yapılması, onu tek başına meşru hâle getirmez. Dinde ölçü insanların alışkanlığı değil, Kitap ve sahih sünnettir.

İkinci rivayetteki “Kim bizim emrimize uygun olmayan bir amel işlerse” ifadesi daha kapsamlıdır. Çünkü kişi bid'ati kendisi ortaya çıkarmamış olsa bile başkasından görüp uygulayabilir. Hadis, böyle bir amelin de sünnete uygun olmadığı sürece reddedileceğini bildirmektedir.

Sünnete uygunluk yalnızca bir ibadetin aslının meşru olmasıyla sınırlı değildir. İbadetin sebebi, cinsi, miktarı, yapılış şekli, zamanı ve yeri gibi hususlarda da şeriatın belirlediği sınırlara riayet edilmesi gerekir. Şeriatın belirlediği bir ibadeti kişinin kendi isteğiyle farklı bir biçime dönüştürmesi, o amelin sünnete uygunluğunu bozabilir.

Bu hadis aynı zamanda Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gerçekte ittibanın önemini öğretir. Allah'a kulluk, kişisel zevklere veya insanların ortaya çıkardığı yöntemlere göre değil, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem gösterdiği yol üzere yapılır. Çünkü din Allah tarafından tamamlanmış, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem de ümmete dini açıkça tebliğ etmiştir.

Bu nedenle mümin, özellikle ibadetlerde “Bunun delili nedir?” ve “Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu nasıl yaptı?” sorularını önemsemelidir. Salih niyet tek başına yanlış bir uygulamayı doğru hâle getirmez. Allah'a yaklaşmanın yolu, ihlâsla beraber sünnete uymaktır.

Hadis mümine din konusunda büyük bir ölçü kazandırır: Dine eklemek değil, vahye tabi olmak; yeni ibadetler üretmek değil, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetine sarılmak esastır.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. Dinde sonradan ortaya çıkarılan ve delile dayanmayan ibadetler reddedilir.
2. Salih amelin kabulü için ihlâs ve sünnete uygunluk birlikte bulunmalıdır.
3. İbadetlerde asıl olan şer'î delile dayanmaktır.
4. Güzel niyet, sünnete aykırı bir ameli meşru hâle getirmez.
5. Bir uygulamanın yaygın olması veya insanların onu güzel görmesi, tek başına onun dinden olduğuna delil değildir.
6. Mümin ibadetlerinde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetini öğrenmeli ve ona uymalıdır.
7. Dinde ölçü kişilerin görüşleri ve alışkanlıkları değil, Kitap ve sahih sünnettir.

DERSİN ÖZÜ

Allah'a yaklaşmanın yolu dine yeni şeyler eklemek değil; ihlâsla Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetine uymaktır.

ERBAİN ŞERHİ

6. HADİS

HELÂL, HARAM VE ŞÜPHELİ ŞEYLER

HADİS METNİ

Ebü Abdullah Nu'mân b. Beşîr radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şüphesiz helâl bellidir, haram da bellidir. Bu ikisinin arasında insanların çoğunun bilmediği şüpheli şeyler vardır. Kim şüpheli şeylerden sakınırsa dinini ve ırzını korumuş olur. Kim de şüpheli şeylere düşerse harama düşer.”

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu, koruluğun çevresinde sürüsünü otlatan ve oraya girmesi yakın olan çobana benzetmiş; ardından her hükümdarın bir koruluğu bulunduğunu, Allah'ın koruluğunun ise O'nun haram kıldığı şeyler olduğunu bildirmiştir. Sonra şöyle buyurmuştur:

“Dikkat edin! Bedende bir et parçası vardır. O düğün olursa bütün beden düğün olur; o bozulursa bütün beden bozulur. Dikkat edin! O, kalptir.”

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMİ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam'ın helâl ve haram konusundaki büyük ölçülerinden birini ortaya koymakta; aynı zamanda şüpheli şeylerden sakınma, vera' ve kalbin ıslahı gibi önemli meseleleri bir araya getirmektedir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem öncelikle helâlin ve haramın açık olduğunu bildirmiştir. Allah ve Rasûlü tarafından helâl olduğu açıkça bildirilen şeyler helâldir; haram olduğu açıkça bildirilen şeyler de haramdır. Müminin görevi Allah'ın helâl kıldığını helâl, haram kıldığını haram kabul etmek ve hayatını vahyin hükümlerine göre düzenlemektir.

Helâl ile haram arasında ise hükmü herkes tarafından açıkça bilinmeyen şüpheli meseleler bulunabilir. Bunların hükmünü ilimde derinleşmiş kimseler deliller vasıtasıyla bilebilirken insanların çoğu bilemeyebilir. Bu sebeple bir şeyin kişiye şüpheli gelmesi, onun mutlaka şeriatla hükmünün bulunmadığı anlamına gelmez. Bilmediği meselede ehil ilim sahiplerine başvurmak müminin sorumluluğudur.

Hadis, şüpheli şeylerden sakınan kimsenin dinini ve ırzını koruyacağını bildirmektedir. Dinini koruması, harama düşme tehlikesinden uzaklaşmasıdır. ırzını koruması ise insanların kendisi hakkında kötü zan beslemesine yol açabilecek durumlardan sakınmasıdır. Böylece mümin yalnız açık haramlardan değil, kendisini harama götürme ihtimali bulunan şüpheli yollardan da uzak durmaya çalışır.

Şüpheli şeylere sürekli yaklaşan kimsenin harama düşmesi kolaylaşabilir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu, yasak bir koruluğun hemen çevresinde hayvanlarını otlatan çobana benzetmiştir. Çoban sınırın yakınında kaldıkça hayvanlarının koruluğa girmesi kolaylaşır. Aynı şekilde kul da haramların sınırlarında dolaştıkça günaha düşme tehlikesini artırır.

Bu benzetme, İslam'daki harama götüren yolları kapatma ilkesini de anlamaya yardımcı olur. Mümin yalnız günahın kendisinden değil, kendisini günaha sürükleyen sebeplerden de korunmalıdır. Çünkü kalbi ve dini korumanın yollarından biri, fitneye ve masiyete götüren kapılardan uzak durmaktır.

Hadisin sonunda kalbin zikredilmesi son derece önemlidir. Kalp, insanın niyetinin, iradesinin, sevgisinin, korkusunun ve yönelişinin merkezidir. Kalp Allah'a iman, ihlâs, sevgi, korku ve teslimiyetle ıslah olduğunda bunun etkisi kulun sözlerine ve amellerine yansır. Kalp bozulduğunda ise bu bozukluk organların amellerinde ortaya çıkar.

Bu nedenle zahirî ameller ile kalbin hâli birbirinden kopuk değildir. Kalbin doğruluğu organların doğruluğuna, kalbin bozukluğu ise amellerin bozulmasına sebep olur. Ehl-i sünnetin iman anlayışında kalbin amelleri büyük bir yere sahiptir ve zahirî ameller kalpte bulunan imanın eserlerindendir.

Hadis aynı zamanda gerçek vera'ın ölçüsünü öğretmektedir. Vera', Allah'ın açıkça helâl kıldığı şeyleri kendiliğinden haramlaştırmak değildir. Asıl vera'; açık haramlardan uzak durmak, hükmü gerçekten şüpheli olan meselelerde ihtiyatlı davranmak ve kişinin dinini tehlikeye atacak yollardan sakınmasıdır.

Mümin bu hadis ile hem dış amellerini hem de kalbini korumayı öğrenir. Çünkü şeriatın sınırlarına riayet etmek ile kalbin ıslahı birbirini tamamlar. Dışın istikameti kalbin istikametiyle, kalbin istikameti de Allah'ın emirlerine teslimiyetle güçlenir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. Helâl ve haramın temel hükümleri Allah ve Rasûlü tarafından açıklanmıştır.
2. Helâl ile haram arasında insanların çoğunun hükmünü bilmediği şüpheli meseleler bulunabilir.
3. Şüpheli şeylerden sakınmak kişinin dinini ve ırzını korumasına vesile olur.
4. Haramların sınırlarında dolaşmak, insanın harama düşme tehlikesini artırır.
5. Mümin yalnız haramdan değil, kendisini harama götürebilecek yollardan da sakınmalıdır.
6. Kalbin ıslahı, söz ve amellerin ıslahının temel sebeplerindendir.
7. Gerçek vera', Allah'ın helâlini haramlaştırmak değil; haramdan ve gerçek şüphelerden sakınmaktır.

DERSİN ÖZÜ

Mümin helâl ve haram sınırlarını korur, şüpheli şeylerden sakınır ve bütün amellerinin kaynağı olan kalbini ıslah etmeye çalışır.

ERBAİN ŞERHİ

7. HADİS

DİN NASİHATTİR

HADİS METNİ

Temîm ed-Dârî radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Din nasihattir.”

Biz: “Kimin için?” dedik.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah için, Kitabı için, Rasûlü için, Müslümanların yöneticileri ve bütün Müslümanlar için.”

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu kısa hadis, lafızları az olmasına rağmen dinin çok geniş meselelerini içine alan kapsamlı hadislerden biridir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in “Din nasihattir” buyurması, nasihatın dindeki büyük yerini gösterir.

Hadiste geçen nasihat, yalnızca bir kimseye öğüt vermek anlamında değildir. Nasihat; samimiyet, ihlâs, hayrı istemek, hakkı yerine getirmek ve kendisine karşı nasihat edilen kimsenin veya şeyin hakkını korumak gibi geniş anlamları kapsar.

Allah için nasihat; O’na iman etmek, O’nu tevhid etmek, ibadeti yalnız O’na tahsis etmek, O’nun isim ve sıfatlarını Kitap ve sünnette geldiği şekilde kabul etmek, emirlerine itaat etmek ve yasaklarından sakınmaktır. Kulun Rabbine karşı nasihati, Allah’ın hakkını ihlâs ve teslimiyetle yerine getirmesidir.

Allah’ın Kitabı için nasihat; Kur’ân’ın Allah’ın kelâmı olduğuna iman etmek, onu tasdik etmek, okumak, anlamaya çalışmak, hükümlerine teslim olmak ve onunla amel etmektir. Kur’ân yalnız okunmak için değil, inanılmak, anlaşılacak ve hayata hâkim kılınmak için indirilmiştir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem için nasihat; onun Allah’ın Rasûlü olduğuna iman etmek, haberlerini tasdik etmek, emirlerine itaat etmek, yasakladıklarından sakınmak, sünnetini öğrenmek, ona tabi olmak ve sünnetini bid’atlere karşı korumaktır. Rasûlü sevmek de onun yolunu başka yolların önüne geçirmeyi gerektirir.

Müslümanların yöneticileri için nasihat; hak ve meşru olan hususlarda onlara itaat etmek, iyilik üzere kendilerine yardımcı olmak, yanlışlarını uygun ve şer’î yöntemle düzeltmeye çalışmak, onlar için hidayet ve ıslah duasında bulunmak ve Müslümanların birliğini bozacak fitnelerden sakınmaktır. Nasihat, hakaret, teşhir ve fitne çıkarmak anlamına gelmez.

Bütün Müslümanlar için nasihat; onlar için hayrı istemek, bilmediklerini öğretmek, ihtiyaçlarında yardımcı olmak, kusurlarını uygun bir şekilde düzeltmek, onları aldatmamak ve kendisi için sevdiği hayrı kardeşi için de sevmektir.

Nasihatin önemli şartlarından biri ihlâstır. Nasihat eden kimsenin maksadı üstünlük göstermek, karşısındakini küçük düşürmek veya insanların yanında onu mahcup etmek olmamalıdır. Maksat, hatanın düzelmesi ve Müslümanın hayra ulaşması olmalıdır.

Nasihat aynı zamanda ilimle ve hikmetle yapılmalıdır. Bir mesele hakkında doğru bilgiye sahip olmadan yapılan müdahale faydadan çok zarar doğurabilir. Nasihat eden kişi doğruyu bilmeli, uygun zamanı ve yöntemi gözetmeli ve mümkün olduğunca yumuşak bir üslup kullanmalıdır.

Hadis, İslam toplumunun yalnız bireysel ibadetlerden oluşmadığını da göstermektedir. Müslüman Rabbine, vahye, Rasûlüne ve diğer Müslümanlara karşı sorumluluk taşır. Böylece nasihat, imanın samimiyetini ve Müslümanlar arasındaki kardeşliğin gereğini ortaya koyan büyük bir dinî esastır.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. Nasihat, dinin büyük ve kapsamlı esaslarından biridir.
2. Nasihat yalnız öğüt vermek değil; samimiyet, ihlâs ve hakkı yerine getirmeyi de kapsar.
3. Allah için nasihatın temeli, O’nu tevhid etmek ve ibadeti yalnız O’na tahsis etmektir.
4. Kur’ân için nasihat; ona iman etmeyi, onu anlamayı ve hükümleriyle amel etmeyi gerektirir.
5. Rasûlullah için nasihat, onun sünnetine tabi olmayı ve sünnetini korumayı gerektirir.
6. Yöneticilere ve Müslümanlara nasihat, ilim, ihlâs ve şer’î usule uygun şekilde yapılmalıdır.
7. Gerçek nasihatın maksadı insanları teşhir etmek değil, onların ıslahını ve hayrını istemektir.

DERSİN ÖZÜ

Gerçek nasihat; Allah’ın hakkını yerine getirmek, Rasûlün sünnetine bağlanmak ve Müslümanların hayrını ihlâs ve hikmetle istemektir.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

ERBAİN ŞERHİ

8. HADİS

İSLAM'IN ZAHİRÎ HÜKMÜ

HADİS METNİ

Abdullah b. Ömer radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İnsanlarla, Allah'tan başka ibadete layık hiçbir ilah olmadığına ve Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet edinceye, namazı kılincaya ve zekâtı verinceye kadar savaşmakla emrolundum. Bunları yaptıklarında, İslam'ın hakkı dışında kanlarını ve mallarını benden korumuş olurlar. Hesapları ise Allah'a aittir.”

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis; tevhid, iki şehadet, namaz, zekât, Müslümanın can ve mal dokunulmazlığı ve insanların zahirine göre hükmetme gibi önemli meseleleri bir araya getirmektedir. Hadisin doğru anlaşılması için onun diğer Kur'ân ve sünnet delilleriyle birlikte değerlendirilmesi gerekir.

Hadiste ilk olarak iki şehadetin zikredilmesi, İslam'a girişin temelini Allah'ı tevhid etmek ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemle iman etmek olduğunu göstermektedir. Allah'tan başka ibadete layık hiçbir ilah olmadığına şehadet etmek, yalnızca dil ile söylenen bir söz değildir. Bunun gereği, ibadetin bütün çeşitlerini yalnız Allah'a tahsis etmek ve O'nun dışında ibadet edilenleri reddetmektir.

Muhammed'in Allah'ın Rasûlü olduğuna şehadet etmek ise onun haber verdiğini tasdik etmeyi, emrettiğine itaat etmeyi, yasakladığından sakınmayı ve Allah'a ancak onun getirdiği şeriata uygun biçimde ibadet etmeyi gerektirir. Böylece iki şehadet, kulun dininde ihlâs ve ittiba esaslarını bir araya getirir.

Hadiste namaz ve zekâtın özellikle zikredilmesi, bu iki ibadetin İslam'daki büyük makamını göstermektedir. Namaz, şehadetten sonra bedenle yapılan ibadetlerin en büyüklerinden biridir. Zekât ise mal ile yapılan temel ibadetlerdendir. Bunlar, Müslümanın zahirî İslam'ının en belirgin alametleri arasında yer alır.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemle kişinin kanının ve malının korunacağını bildirmesi, İslam'ın can ve mal dokunulmazlığına verdiği önemi göstermektedir. Bir kimse İslam'ın zahirî alametlerini ortaya koyduğunda, şeriatın belirlediği haklı bir sebep bulunmadıkça onun canına ve malına dokunulamaz.

Hadisteki “Hesapları Allah'a aittir” ifadesi önemli bir şer'î kaideyi ortaya koyar. İnsanların kalplerinde bulunan iman, ihlâs, nifak ve gizli maksatların hakikatini eksiksiz bilen yalnız Allah'tır. Dünyadaki hükümler ise insanların ortaya koydukları zahirî söz ve fiillere göre yürütülür.

Bu sebeple Müslümanların kalplerini araştırmak, delilsiz biçimde niyetleri hakkında kesin hüküm vermek veya gizli durumlarını bildiğini iddia etmek doğru değildir. Kul zahire göre muamele eder; kalplerin hesabını Allah'a bırakır. Bununla beraber açıkça ortaya çıkan söz ve fiiller de şeriatın delilleri çerçevesinde değerlendirilir.

Hadiste geçen savaş emri, fertlere verilmiş sınırsız bir yetki değildir. Savaş, antlaşma, eman ve benzeri kamu hükümleri şeriatın belirlediği şartlara ve meşru otoritenin yetkisine bağlıdır. Bu hadis, bir kimsenin kendi başına insanlara karşı şiddet uygulamasına veya can ve mal dokunulmazlığını ihlal etmesine delil yapılamaz.

Ayrıca İslam'ın savaşla ilgili hükümleri yalnız bu hadis üzerinden anlaşılmaz. Kur'ân ve sünnette savaşmayanların korunması, antlaşmalara bağlılık, eman ve diğer birçok hüküm bulunmaktadır. Şer'î meselelerde bütün ilgili deliller birlikte değerlendirilmelidir.

Hadis böylece zahir ile bâtın arasındaki hüküm farkını öğretmektedir. İnsanlar dünyada kendilerine gören şeylere ve şer'î delillere göre hükmederler. Kalplerin gerçek hâlini ve sünanrine Allah katındaki nihai hesabını ise yalnız Allah bilir.

Mümin bu hadisten tevhidin büyüklüğünü, namaz ve zekâtın dindeki makamını, Müslümanın can ve malının dokunulmazlığını ve insanlar hakkında hüküm verirken şeriatın sınırlarını aşmaması gerektiğini öğrenir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- İslam'a girişin temeli iki şehadettir.
- Tevhid, bütün ibadetlerin yalnız Allah'a tahsis edilmesini gerektirir.
- Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemle iman, ona itaat etmeyi ve sünnetine uymayı gerektirir.
- Namaz ve zekât, İslam'ın en büyük zahirî rükünlerindendir.
- Müslümanın canı ve malı şeriat tarafından korunmuştur.
- Dünyadaki hükümler zahire göre verilir; kalplerin gerçek hâlini yalnız Allah bilir.
- Savaş ve kamuya ait hükümler fertlerin keyfî uygulamasına değil, şer'î şartlara ve yetkili otoriteye bağlıdır.

DERSİN ÖZÜ

İslam zahirî hükümleri delile bağlar, Müslümanın can ve mal dokunulmazlığını korur ve kalplerin gerçek hesabını Allah'a bırakır.

ERBAİN ŞERHİ

9. HADİS

YASAKTAN SAKINMAK, EMRİ GÜÇ YETTİĞİNCE YAPMAK

HADİS METNİ

Ebû Hureyre Abdurrahman b. Sahr radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Size yasakladığım şeylerden sakının. Size emrettiğim şeyleri ise gücünüz yettiğinde yerine getirin. Sizden öncekileri ancak çok soru sormaları ve peygamberlerine karşı ihtilafa düşmeleri helâk etti.”

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMİ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam'da emir ve yasaklara karşı nasıl davranılması gerektiğini açıklayan büyük kaidelerden biridir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, yasaklanan şeylerde terk etmeyi; emredilen şeylerde ise kulun gücü nispetinde yerine getirmesini esas kılmıştır.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem “Size yasakladığım şeylerden sakının” buyurması, haramlardan uzak durmanın önemini göstermektedir. Asıl olan, şeriatın yasakladığı şeyi terk etmektir. Mümin Allah ve Rasûlü'nün haram kıldığı şeylerden sakınarak dinini, kalbini ve amellerini korumaya çalışır.

Emirler hakkında ise “gücünüz yettiğinde yerine getirin” buyurulmuştur. Bu ifade, şeriatın önemli kolaylık kaidelerinden birini ortaya koymaktadır. Allah kula gücünün yetmediği şeyi yüklemeyiz. Kul, kendisine emredilen ibadeti imkânı ve gücü ölçüsünde yerine getirmekle sorumludur.

Bir emrin tamamını yerine getirmekten gerçekten aciz kalan kimse, yapabildiği kısmını yerine getirir. Mesela ayakta namaz kılmaya gücü yetmeyen kimse, gücünün yettiği şekilde namazını kılar. Böylece acizlik, ibadetin tamamının terk edilmesini değil, şeriatın belirlediği kolaylığın uygulanmasını gerektirir.

Ancak güç yetirememek ile ihmalkârlık aynı değildir. İnsan yapabileceği bir ibadeti tembellik sebebiyle terk edip sonra güç yetiremediğini ileri süremez. Gerçek acizlik ile nefsin isteksizliği birbirinden ayrılmalıdır. Bunun ölçüsü kişisel arzu değil, şer'î hükümlerdir.

Hadis, İslam şeriatının kulların gücünü ve durumlarını gözettiğini göstermektedir. Hastalık, yolculuk ve gerçek acizlik gibi hâllerde şeriatın tanıdığı ruhsatlar bunun örneklerindendir. Ancak kolaylık ilkesi, Allah'ın emirlerini keyfî biçimde terk etmek veya dini nefsin arzusuna göre değiştirmek anlamına gelmez.

Hadisin devamında geçmiş ümmetlerin helâk sebeplerinden çok soru sormaları ve peygamberlerine karşı ihtilafa düşmeleri zikredilmiştir. Burada kınanan, dini öğrenmek için sorulan faydalı sorular değildir. Bilakis bilmeyen kimsenin bilenlere sorması, ilim elde etmenin meşru yollarındandır.

Kınanan soru; ihtiyaç olmadığı hâlde gereksiz ayrıntılara dalmak, dini zorlaştıracak sorular üretmek, tartışmak için soru sormak veya kendisine gelen hükme teslim olmamak amacıyla sürekli itiraz etmektir. Faydalı soru ilme ve amele ulaştırırken, tartışmacı soru kalbi haktan uzaklaştırabilir.

Peygamberlere karşı ihtilaf ise onların getirdiği vahye teslim olmamak ve hak açıklandıktan sonra çekişmeye devam etmektir. Müminin görevi, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellemden sahih olarak gelen hüküm kendisine ulaştığında onu kişisel görüşünün, alışkanlığının ve arzusunun önüne geçirmektir.

Hadis ayrıca emir ile yasak arasındaki önemli bir farkı göstermektedir. Yasaktan sakınmada esas terk iken, emredilen amelde güç ve imkân dikkate alınır. Bu, şeriatın hem kulluğu emrettiğini hem de insanın gerçek gücünü gözettiğini gösteren dengeli bir ölçüdür.

Mümin bu hadisten Allah'ın sınırları karşısında teslimiyet göstermeyi öğrenir. Yasaklanana terk eder, emredileni gücü yettiğinde yerine getirir, dini gereksiz sorularla zorlaştırmaz ve sahih sünnet karşısında çekişmek yerine teslim olur.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. Allah ve Rasûlü'nün yasakladığı şeylerden uzak durmak esastır.
2. Şer'î emirler, kulun güç ve imkânı ölçüsünde yerine getirilir.
3. Bir emrin tamamına güç yetiremeyen kimse, yapabildiği kısmını yerine getirir.
4. Gerçek acizlik ile tembellik ve ihmalkârlık birbirinden ayrılmalıdır.
5. İslam kolaylık dinidir; ancak kolaylık, emirleri keyfî biçimde terk etmek anlamına gelmez.
6. Dini öğrenmek için faydalı soru sormak meşrudur; gereksiz ve tartışmacı sorular ise kınanmıştır.
7. Mümin, sahih delil kendisine ulaştığında görüşünü ve arzusunu vahyin önüne geçirmemelidir.

DERSİN ÖZÜ

Mümin yasaklardan sakınır, Allah'ın emirlerini gücü yettiğinde yerine getirir ve vahyin karşısında teslimiyet gösterir.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

ERBAİN ŞERHİ

10. HADİS

ALLAH TEMİZDİR, ANCAK TEMİZ OLANI KABUL EDER

HADİS METNİ

Ebû Hureyre radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu: “Şüphesiz Allah temizdir, ancak temiz olanı kabul eder. Allah, müminlere peygamberlere emrettiği şeyi emretmiştir.”

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'ın peygamberlere temiz ve helâl olan şeylerden yemelerini ve salih amel işlemelerini; müminlere de kendilerine verilen temiz rızıklardan yemelerini emrettiğini bildirdi.

Sonra uzun yolculuğa çıkmış, saç başı dağılmış ve toza bulanmış bir kimseyi zikretti. Bu kişi ellerini göğze kaldırarak:

“Ey Rabbim! Ey Rabbim!” diye dua eder.

Fakat yediği haram, içtiği haram, giydiği haram ve haramla beslenmiştir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Böyle bir kimsenin duası nasıl kabul edilsin?” buyurdu.

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis; helâl kazanç, temiz rızık, salih amel ve duanın kabulü arasındaki ilişkiyi açıklayan büyük hadislerden biridir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem hadise, Allah'ın temiz olduğunu ve ancak temiz olanı kabul ettiğini bildirerek başlamıştır.

Allah'ın temiz olması, O'nun her türlü noksanlık ve kusurdan münezzeh, bütün kemal sıfatlarıyla muttasıf olmasıdır. Allah'ın isimleri, sıfatları, fiilleri ve hükümleri kemal üzeredir. O, kullarından da temiz ve meşru olan söz ve amelleri kabul eder.

“Ancak temiz olanı kabul eder” ifadesi, kulun Allah'a sunduğu amelin temiz olması gerektiğini gösterir. Salih amel Allah için ihlâsla yapılmalı ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetine uygun olmalıdır. Aynı şekilde sadaka ve benzeri malî ibadetlerde kullanılan malın da helâl yoldan kazanılmış olması gerekir.

Hadiste peygamberler ile müminlere benzer bir emir verilmiştir: Temiz ve helâl olan rızıklardan yemek ve salih amel işlemek. Bu, helâl lokma ile salih amel arasında önemli bir bağ bulunduğunu göstermektedir. Helâle dikkat etmek, yalnız dünyevî geçim meselesi değil, Allah'a kulluğun bir parçasıdır.

Helâl kazanç yalnız yiyeceğin kendisinin helâl olmasıyla sınırlı değildir. Malın elde edildiği yolun da helâl olması gerekir. Hırsızlık, rüşvet, faiz, aldatma, haksız kazanç ve insanların mallarını batıl yollarla yemek gibi haram yollarla elde edilen mal, kulun dinine zarar verir.

Mümin bu sebeple yalnız “Ne kadar kazanıyorum?” diye değil, “Nereden ve nasıl kazanıyorum?” diye de düşünmelidir. Az fakat helâl olan kazanç, çok fakat haram veya şüpheli kazançtan daha hayırlı ve bereketlidir.

Hadisin ikinci bölümünde Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem uzun yolculuk yapan, saç başı dağılmış ve tozlanmış bir kimseyi zikretmiştir. Yolculuk, ihtiyaç hâli, elleri kaldırmak ve “Ey Rabbim!” diye Allah'a yalvarmak duanın kabulüne vesile olan sebeplerdendir.

Buna rağmen kişinin yediğinin, içtiğinin ve giydiğinin haram olması özellikle zikredilmiş ve “Böyle bir kimsenin duası nasıl kabul edilsin?” buyurulmuştur. Bu, haram kazanç ve haramla beslenmenin duanın kabulüne engel olan büyük sebeplerden biri olduğunu göstermektedir.

Hadis, duanın yalnız dış görünüşten ibaret olmadığını öğretmektedir. Kul ellerini kaldırabilir, Rabbine yalvarabilir ve duanın kabul sebeplerini yerine getirebilir; fakat aynı zamanda haram kazanca devam ederse duasının önüne büyük bir engel koymuş olur.

Bununla beraber bu ifade, haramla beslenen bir kimsenin hiçbir duasının kesinlikle kabul edilmeyeceği anlamına gelmez. Duanın kabulü Allah'ın dilemesine bağlıdır. Hadisin gösterdiği esas, haram kazancın duanın kabulüne engel olan önemli sebeplerden biri olduğudur.

Haram lokma yalnız dua üzerinde değil, kulun kalbi ve kulluk hayatı üzerinde de kötü etkiler bırakabilir. Bu nedenle selef, helâl kazanç ve temiz lokma konusunda büyük hassasiyet göstermiştir. Mümin de kendisini ve ailesini helâl ile beslemeye gayret etmelidir.

Ticaret, iş, alışveriş ve diğer malî ilişkilerde doğruluk ve insanların haklarını korumak helâl kazancın gereğidir. Müslüman kazanç elde ederken Allah'ın sınırlarını gözetir; dünya menfaati uğruna ahiretini tehlikeye atmaz.

Bu hadis mümine önemli bir muhasebe öğretir: Kazancının kaynağını, yediğini, içtiğini ve ailesini neyle beslediğini kontrol etmek. Allah'a güzel bir kulluk ve kabulü umulan bir dua isteyen kimse, hayatında helâl ve temiz olana önem vermelidir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. Allah her türlü eksiklikten münezzeh ve ancak temiz olanı kabul eder.
2. Peygamberler ve müminler temiz rızıklardan yemek ve salih amel işlemekle emrolunmuştur.
3. Helâl kazanç, Müslümanın ibadet ve manevî hayatında büyük bir yere sahiptir.
4. Malın yalnız kendisinin değil, elde edilme yolunun da helâl olması gerekir.
5. Haram kazanç ve haramla beslenmek, duanın kabulüne engel olan sebeplerdendir.
6. Müslüman kendisini ve ailesini helâl kazançla beslemeye gayret etmelidir.
7. Helâl lokmaya dikkat etmek, takvanın ve Allah'a karşı samimi kulluğun alametlerindendir.

DERSİN ÖZÜ

Mümin salih amelinin ve duasının bereketini istiyorsa kazancını, yediğini ve içtiğini helâl ve temiz tutmaya özen göstermelidir.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

ERBAİN ŞERHİ

11. HADİS

ŞÜPHELİ OLANI TERK ET

HADİS METNİ

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in torunu Ebû Muhammed Hasan b. Ali b. Ebî Tâlib radiyallahu anhuma şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'den şu sözü ezberledim:

“Sana şüphe veren şeyi bırak, sana şüphe vermeyen şeye yönel.”

Tirmizî ve Nesâî rivayet etmiştir. Tirmizî hadis'in hasen-sahih olduğunu söylemiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, lafzı kısa fakat manası geniş olan nebevî kaidelerden biridir. Müslümana, dininde ve hayatında yakîn üzere hareket etmeyi, gerçekten şüpheli olan şeylerden uzak durmayı ve açık olana yönelmeyi öğretmektedir.

Hadiste geçen şüphe, kişinin bir mesele hakkında kalbinde tereddüt yaşaması ve onun doğruluğu veya helâllığı konusunda güven duymamasıdır. Mümin böyle bir durumla karşılaştığında, dinini korumak için şüpheli olanı terk ederek açık ve güvenilir olana yönelir.

Bu hadis, altıncı hadiste geçen helâl, haram ve şüpheli şeyler kaidelerini tamamlamaktadır. Orada şüpheli şeylerden sakınan kimsenin dinini ve ırzını koruyacağı bildirilmişti. Burada ise aynı esas, kısa ve güçlü bir ölçüyle ifade edilmiştir: Şüphe vereni bırak, şüphe vermeyene yönel.

Ancak bu kaide, insanın bilgisizliğinden veya şahsî tereddüdünden kaynaklanan her şüpheyi şer'î bir ölçü hâline getirmez. Bir mesele hakkında Kitap ve sahih sünnetten açık bir delil bulunduğunda, kişinin içinde meydana gelen tereddüt o delilin hükmünü değiştirmez. Şer'î hükümlerde asıl ölçü hisler değil, delildir.

Bu sebeple hadis, vesveseye kapı açacak biçimde anlaşılmamalıdır. Vesvese, delile dayanmayan ve sürekli tekrar eden şüphelerle insanı ibadetlerinde ve günlük hayatında zora sokabilir. Şeriat ise yakîn ve sağlam bilgi üzerine hüküm bina eder.

Fıkıhın önemli kaidelerinden biri olan “Yakîn, şüphe ile ortadan kalkmaz” ilkesi de bu manayı destekler. Bir kimse abdestli olduğunu kesin olarak biliyor, daha sonra abdestinin bozulup bozulmadığında yalnızca şüphe ediyorsa kesin bilgi esas alınır. Temelsiz şüpheyi itibar edilmez.

Hadisin öğrettiği vera', gerçekten şüpheli bulunan ve hükmü açık olmayan meselelerde ortaya çıkar. Mümin böyle durumlarda ilim ehline sorar, delili öğrenmeye çalışır ve şüphe devam ediyorsa dinini koruyan daha güvenli yolu tercih eder.

Özellikle kazanç, alışveriş, yiyecek, içecek ve insanların haklarıyla ilgili meselelerde bu ölçünün büyük önemi vardır. Bir kazancın harama karıştığına dair ciddi bir şüphe bulunduğunda Müslüman meseleyi araştırır ve şer'î hükmünü öğrenmeye çalışır.

Şüpheli olanı terk etmek, kalbin huzuruna da vesile olur. Çünkü doğruluğu ve helâllığı açık olan şeyle amel eden kimsenin kalbi daha huzurlu olur. Haram veya şüpheli şeylerin çevresinde dolaşmak ise kalpte rahatsızlık ve tereddüt meydana getirebilir.

Bununla beraber vera', Allah'ın helâl kıldığını haramlaştırmak değildir. Helâl olduğu delille sabit olan şeyleri aşırı ihtiyat düşüncesiyle terk etmeyi dinî bir zorunluluk hâline getirmek doğru değildir. Gerçek vera', şeriatın sınırları içinde kalmak ve gerçek şüphelerden sakınmaktır.

Hadis aynı zamanda Müslümana kararlarında acele etmemeyi öğretir. Bir mesele kendisine açık değilse araştırır, ehil kimselere sorar ve delile göre hareket eder. Böylece ne nefsinin arzusunu ne de temelsiz şüphelerini dinin ölçüsünün önüne geçirir.

Mümin bu hadis ile önemli bir denge kazanır: Delilin açık olduğu yerde teslimiyet, gerçek şüphenin bulunduğu yerde ihtiyat, vesvesenin bulunduğu yerde ise ona itibar etmemek. Bu denge, kulun hem dinini hem de kalbini korumasına yardımcı olur.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. Mümin gerçekten şüpheli olan şeylerden sakınarak dinini korumalıdır.
2. Şüpheli olanı terk edip açık ve güvenilir olana yönelmek vera'ın alametlerindendir.
3. Şer'î hükümlerde temel ölçü kişisel his ve tereddüt değil, Kitap ve sahih sünnet delilleridir.
4. Yakîn, yalnızca sonradan ortaya çıkan temelsiz bir şüphe sebebiyle ortadan kalkmaz.
5. Hadis vesveseye değil, delile dayanan ihtiyat ve takvaya yöneltmektedir.
6. Bilinmeyen ve gerçekten şüpheli meselelerde ehil ilim sahiplerine başvurulmalıdır.
7. Gerçek vera', Allah'ın helâlini haramlaştırmak değil; haramdan ve gerçek şüphelerden sakınmaktır.

DERSİN ÖZÜ

Mümin delile dayanır, vesveseye kapılmaz ve gerçekten şüpheli olanı terk ederek açık ve güvenilir olana yönelir.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

ERBAÎN ŞERHİ

13. HADİS

KENDİN İÇİN SEVDİĞİNİ KARDEŞİN İÇİN DE SEVMEK

HADİS METNİ

Enes b. Mâlik radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden biriniz, kendisi için sevdiğini kardeşi için de sevmedikçe iman etmiş olmaz.”

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, imanın vaciplerinden ve Müslüman kardeşliğinin en büyük esaslarından birini açıklamaktadır.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, kişinin kendisi için sevdiği hayrı Müslüman kardeşi için de sevmesini imanın kemaliyle ilişkilendirmiştir.

- **“İman etmiş olmaz”** ifadesi, imanın aslının tamamen nefyedildiği anlamında değildir. Burada kastedilen, vacip olan iman kemalinin nefyidir. Çünkü kişinin kardeşi için kendisi adına sevdiği hayrı sevmemesi, imanın gerektirdiği bir haslettir. Bu tür ifadeler, bazı vaciplerin terk edilmesinin imanı eksilttiğini gösterir.
- **Hadis, Ehl-i sünnetin iman anlayışına delalet eder.** İman yalnız kalpte bulunan bir tasdik değildir. Kalbin söz ve amelleri, dilin sözü ve organların amelleri iman kapsamındadır. İtaat imanı artırır, günah imanı eksiltir.
- **“Kardeşi”** ifadesinin öncelikli manası iman kardeşidir. İman kardeşliği sadece bir isim değildir; hakları ve gerekleri vardır. Mümin kardeşine merhamet eder, onun için hayır ister, zarar görmesini istemez, ihtiyaç hâlinde nasihat eder ve gücü ölçüsünde ona faydalı olmaya çalışır.
- **Kardeşi için sevicecek şey hayırdır.** Faydalı ilim, sahih akîde, sünnete bağlılık, salih amel, takva, helâl rızık, afiyet ve Allah'ın kullarına verdiği diğer meşru nimetler bunun kapsamına girer. Mümin kendisinin hidayet ve istikamet üzere olmasını istediği gibi kardeşinin de hidayet ve istikamet üzere olmasını ister.
- **Hadisin en önemli sonuçlarından biri hasetten sakındırmasıdır.** Haset, Allah'ın bir kula verdiği nimetin ondan gitmesini istemektir. Mümin ise kardeşindeki meşru nimetin devam etmesini ister ve Allah'ın fazlından kendisine de vermesini diler. Başkasındaki nimetin yok olmasını istemek yerine Rabbinden kendi lütfunu talep eder.
- **Kardeşinin ilimde, ibadette, takvada veya başka bir meşru hayırda kendisini geçmesi mümini rahatsız etmemelidir.** Asıl maksat kişinin insanlar arasında üstün görünmesi değil, Allah'ın dininin ve hayrın yayılmasıdır. Bir başkasının eliyle daha büyük bir hayır gerçekleşiyorsa mümin bundan memnun olur.
- **Hadis, nasihatın temelini açıklamaktadır.** Kişi kendisini bir hatadan kurtaracak nasihatın yapılmasını istediği gibi kardeşinin de hatadan kurtulmasını ister. Bu sebeple kardeşinin yanlışını gördüğünde ona karşı samimi olur; fakat bunu teşhir etmek, aşağılamak veya üstünlük göstermek amacıyla değil, onun ıslahını isteyerek yapar.
- **Kardeşi için hayrı istemek yalnız temenniyle sınırlı değildir.** Gücü ölçüsünde o hayrın kardeşine ulaşmasına yardımcı olmak da bu hadisin gereğindendir. Faydalı bir ilmi öğretmek, doğruya yönlendirmek, ihtiyaç sahibine yardım etmek ve kişinin sahip olduğu meşru faydayı kardeşinden esirgememesi bunun örneklerindendir.
- **Sevgi, haram ve bâtıl şeyleri kapsamaz.** İnsanın nefsi günah olan bir şeyi arzuluyorsa bunu kardeşi için istemesi hadisle emredilmiş değildir. Hadisin ölçüsü, şeriatın hayır kabul ettiği şeydir.
- **Mümin kendisine yapılmasını istemediği kötülüğü kardeşine yapmaz.** Kendisine zulmedilmesini istemiyorsa zulmetmez; aldatılmak istemiyorsa aldatmaz; gıybetinin yapılmasını istemiyorsa başkasının gıybetini yapmaz; hakkının yenmesini istemiyorsa insanların hakkını yemez.
- **Hadis, kişiyi “Ben ne elde edeceğim?” düşüncesinden “Kardeşim için hangi hayrı istiyorum?” muhasebesine taşır.** Bu merteye nefsin terbiye edilmesini gerektirir. İnsan nefsinin bu ahlâka alıştırdıkça kardeşinin hayrından sevinmek kendisine kolaylaşır.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. Müslüman kardeşi için kendisi adına sevdiği hayrı sevmek, imanın vacip olan kemalindendir.
2. Hadiste imanın nefyedilmesi, imanın aslının değil, vacip kemalinin eksikliğini ifade eder.
3. Hadis, imanın artıp eksildiğine ve kalbin amellerinin imandan olduğuna delalet eder.
4. Mümin kardeşinin hidayet, ilim, sünnet, takva ve diğer meşru hayırlara ulaşmasını ister.
5. Haset, bu hadisin emrettiği iman kardeşliğine aykırı olan büyük kalp hastalıklarındandır.
6. Kardeşi için hayır istemek; nasihat, yardım ve faydalı bilgiyi paylaşmayı da kapsar.
7. Mümin kendisine yapılmasını istemediği zulüm, aldatma ve diğer kötülükleri kardeşine de yapmaz.

DERSİN ÖZÜ

İmanın vacip kemallerinden biri; Müslümanın kendisi için istediği şer'î hayrı kardeşi için de istemesi, onun nimetinden rahatsız olmaması ve gücü yettiğince hayrın ona ulaşmasına yardımcı olmasıdır.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için tesekkür ederim.

ERBAİN ŞERHİ

12. HADİS

KENDİSİNİ İLGİLENDİRMİYENİ TERK ETMEK

HADİS METNİ

Ebû Hureyre radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kişinin kendisini ilgilendirmeyen şeyi terk etmesi, İslam'ının güzelliğindendir.”

Tirmizî rivayet etmiş ve hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, lafzı kısa fakat manası son derece geniş olan nebevî kaidelerden biridir. Müslümana vaktini, sözünü, ilgisini ve gayretini kendisine fayda veren şeylere yöneltmeyi; dünya ve ahireti bakımından faydasız olan şeylerden uzak durmayı öğretmektedir.

Hadiste geçen “İslam'ının güzelliğindendir” ifadesi, kişinin dinini güzel yaşamasının alametlerinden birini açıklamaktadır. Kulun İslam'ı güzelleştikçe sözlerinde, davranışlarında ve ilgilendiği meselelerde daha dikkatli olması beklenir. Kendisine fayda vermeyen şeyleri terk etmesi, kalbinin ve amellerinin istikametine işaret eder.

“Kendisini ilgilendirmeyen şey”, kulun dini veya dünyası bakımından ihtiyaç duymadığı, kendisine fayda sağlamayan ve sorumluluğu altında bulunmayan söz ve davranışları kapsar. Başkalarının özel hayatlarını gereksiz yere araştırmak, faydasız tartışmalara girmek, kendisine ait olmayan meselelere müdahale etmek ve boş sözlerle vakit geçirmek bunun örnekleri arasındadır.

Ancak hadis, Müslümanın yalnız kendi şahsıyla ilgilenmesi ve başkalarının iyiliğini önemsememesi anlamına gelmez. Emr-i bi'l-ma'rûf, nehy-i ani'l-münker, nasihat, aile sorumlulukları, Müslümanların hakları ve kişinin üzerine düşen toplumsal görevler onu ilgilendiren meselelerdendir. Şeriatın kula yüklediği sorumluluklar, “beni ilgilendirmez” denilerek terk edilemez.

Bu sebeple hadisin ölçüsünü insanın keyfi değil, şeriat belirler. Bir mesele kişinin hoşuna gitmese bile Allah onu sorumlu tutmuşsa o mesele kendisini ilgilendirir. Buna karşılık kişi merak ettiği her meseleye karışma hakkına da sahip değildir.

Hadis özellikle dilin korunması bakımından büyük bir ölçü taşır. İnsan bazen kendisini ilgilendirmeyen şeyler hakkında konuşarak gıybet, söz taşıma, zan, tartışma ve insanların kusurlarını araştırma gibi günahlara düşebilir. Bu nedenle dilini gereksiz sözlerden korumak, İslam'ın güzelliğini tamamlayan önemli amellerdendir.

Mümin konuşmadan önce sözünün kendisine veya başkasına fayda sağlayıp sağlamadığını düşünmelidir. Faydalı söz söylenir; haram söz terk edilir; hiçbir faydası bulunmayan boş sözleri azaltmak ise kalbin ve vaktin korunmasına yardımcı olur.

Hadis aynı zamanda vaktin değerini öğretmektedir. Kulun dünya hayatındaki zamanı sınırlıdır ve geçen vakit geri gelmez. İlim öğrenmek, ibadet etmek, ailesinin haklarını yerine getirmek, helâl rızık kazanmak ve insanlara faydalı olmak gibi önemli sorumlulukları bulunan kişinin ömrünü faydasız işlerle tüketmesi büyük bir kayıptır.

Kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk eden kimse, asıl sorumluluklarına daha fazla zaman ayırabilir. Böylece bu hadis yalnız bir şeyi terk etmeyi değil, aynı zamanda öncelikleri doğru belirlemeyi öğretmektedir. Faydasız olan terk edildiğinde faydalı olan için yer açılır.

Hadis, insanların kusurlarını araştırmaktan sakınmayı da öğretir. Mümin sürekli başkalarının yanlışlarını takip etmek yerine öncelikle kendi kalbini, sözlerini ve amellerini düzeltmekle meşgul olmalıdır. Kendi kusurlarını bilmek ve onları ıslah etmeye çalışmak, başkalarının kusurlarıyla gereksiz yere meşgul olmaktan daha faydalıdır.

Bununla beraber kişinin kendisini ilgilendirmeyen şeyi terk etmesi, hak karşısında susmak anlamına gelmez. Bir kimse zulme uğruyorsa, şer'î bir sorumluluk bulunuyorsa veya nasihat edilmesi gereken bir mesele varsa uygun şartlar ve yöntemler gözetilerek gereken yapılır.

Bu hadis mümine önemli bir muhasebe kazandırır: “Bu sözün, bu tartışmanın veya bu uğraşın dinime ve dünyama gerçekten bir faydası var mı?” Bu ölçüyle hareket eden kimse dilini, zamanını ve kalbini birçok gereksiz şeyden koruyabilir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. Kendisini ilgilendirmeyen şeyleri terk etmek, kişinin İslam'ının güzelliğindendir.
2. Mümin vaktini ve gayretini dünya ve ahiret bakımından faydalı işlere yöneltmelidir.
3. Gereksiz söz ve tartışmaları terk etmek, dilin ve kalbin korunmasına yardımcı olur.
4. Başkalarının özel hâllerini ve kusurlarını gereksiz yere araştırmaktan sakınmak gerekir.
5. Şeriatın kula yüklediği sorumluluklar “beni ilgilendirmez” denilerek terk edilemez.
6. Faydasız şeyleri terk etmek, ilim, ibadet ve diğer önemli sorumluluklar için zaman kazandırır.
7. Mümin başkalarının kusurlarıyla meşgul olmadan önce kendi nefsinin ve amellerini ıslah etmeye çalışmalıdır.

DERSİN ÖZÜ

Güzel İslam'ın alametlerinden biri, kulun dilini, vaktini ve kalbini faydasız şeylerden koruyup kendisine gerçekten fayda veren şeylerle meşgul olmasıdır.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim.

ERBAÎN ŞERHİ

14. HADİS

MÜSLÜMANIN CANININ DOKUNULMAZLIĞI

HADİS METNİ

Abdullah b. Mes'ûd radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah’tan başka ibadete layık hiçbir ilah olmadığına ve benim Allah’ın Rasûlü olduğuma şahadet eden Müslüman bir kimsenin kanı ancak üç şeyden biri sebebiyle helâl olur: Evli olduğu hâlde zina eden, cana karşılık can ve dinini terk edip cemaatten ayrılan.”

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam’ın Müslümanın canını koruma konusundaki büyük esaslarından biridir. Asıl hüküm, Müslümanın kanının dokunulmaz olmasıdır. Hadiste zikredilen üç durum ise bu genel asıldan şer’î delille istisna edilen ağır suçlardır.

- **Asıl kaide:** Müslümanın kanı helâl değildir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem’in “kanı helâl olmaz” ifadesi, bu dokunulmazlığın temel olduğunu gösterir. Bir Müslümanın kanını dökmek, büyük günahlardandır ve keyfi olarak bu dokunulmazlık ortadan kaldırılamaz.
- **Birinci istisna:** Evli olduğu hâlde zina eden. Bu, fıkhîta “muhsan” şartlarını taşıyan kimsedir. Bu ceza, kişisel kanaat ve dedikoduya göre değil; suçun şer’î yollarla sabit olması ve hükmün yetkili merci tarafından verilmesi şartına bağlıdır.
- **İkinci istisna:** Cana karşılık can. Bu, kasten ve haksız yere bir insanı öldüren kimse hakkında kısas hükmünün bulunduğunu gösterir. Ancak kısas, şahsî intikam değildir; şer’î muhakeme, suçun sabit olması ve yetkili otoritenin hükmü gerekir.
- **Üçüncü istisna:** Dinini terk edip cemaatten ayrılan. Bu ifade, irtidat eden kimseye işaret eder. İrtidat hükmünün uygulanması da şartları, engelleri ve şer’î muhakemesi bulunan bir meseledir. Küfür veya irtidat zanla, öfkeyle ve bilgisizlikle bir kimseye nispet edilemez.
- **Hüküm ile belirli şahsa hükmetmek ayrıdır.** Bir söz veya fiilin küfür hükmünde olması başka, bu hükmün belirli kişiye uygulanması başka bir meseledir. İlim ehli, delilin ulaşması, kast, cehalet, te’vil, ikrah gibi durumları ve hükme engel olan sebepleri araştırır.
- **Hadis, ferdî ceza yetkisi vermez.** Had cezaları, kısas ve benzeri hükümler, fertlerin uygulayabileceği hükümler değildir. Bu tür cezalar, şer’î yargı ve yetkili yönetim alanına girer. Bir kimsenin bu hadisi delil göstererek başka birine ceza uygulaması veya kan dökmesi caiz değildir.
- **Maksad:** Canları korumak ve günahı küçümsememektir. Şeriat, cezaları keyfiliğe bırakmamış; ispatı, hükmü ve uygulamayı belirli usullere bağlamıştır. Böylece fitneler, zanlar ve hevâ ile kan dökülmesi engellenir.
- **Cezalar ancak delille sabittir.** İnsanların canları hakkında asıl olan dokunulmazlıktır. Bu asıl, ancak Allah ve Rasûlü’nün belirlediği sahih delil ve gerekli şartların gerçekleşmesiyle kalkar.
- **Günahların ağırlığına işaret eder.** Zina (muhsan için), adam öldürme ve irtidat; dinin, toplumun, neslin ve güvenliğin korunmasına yönelik çok büyük zararlara yol açan fiillerdir.
- **Müslümanın yaklaşımı:** Adaleti, örtmeyi, nasihati, tevbeyle daveti ve şer’î usulü gözetir. Hüküm vermeye yetkili olmadığı meselelerde kendi başına hüküm uygulamaya kalkışmaz, insanların kusurlarını araştırır.
- **Hüküm–uygulama farkı.** Bir fiilin şer’î hükmünü bilmek başka, bu hükmün belirli bir şahıs hakkında şartlarının gerçekleştiğine karar verip cezayı uygulamak başka bir şeydir. İkincisi ehliyet, ispat ve yetki gerektirir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

1. Müslümanın canı aslen dokunulmazdır ve haksız yere kanını dökmek büyük günahlardandır.
2. Can dokunulmazlığı ancak şer’î delille sabit olan durumlarda ve gerekli şartlarla kalkabilir.
3. Hadiste muhsan zina, kasten adam öldürme ve dinden ayrılma hakkında ağır hükümler zikredilmiştir.
4. Kısas şahsî intikam değildir; şer’î muhakeme ve yetkili otoriteye bağlıdır.
5. Belirli bir kişiye irtidat hükmü vermek; delilin ulaşması ve hükme engel durumların araştırılmasını gerektirir.
6. Had, kısas ve benzeri cezaları fertlerin kendi başlarına uygulama yetkisi yoktur.
7. Hadisin temel kaidesi kan dökmeyi kolaylaştırmak değil, Müslümanın kan dokunulmazlığını korumaktır.

DERSİN ÖZÜ

Müslümanın canı dokunulmazdır; bu dokunulmazlığa ilişkin istisnalar şahsî kanaat ve intikama değil, şer’î delile, muhakemeye ve yetkili otoriteye bağlıdır.

ERBAİN ŞERHİ

15. HADİS

YA HAYIR SÖYLE YA SUS

HADİS METNİ

Ebü Hureyre radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Kim Allah’a ve ahiret gününe iman ediyorsa ya hayır söylesin ya da sussun.
Kim Allah’a ve ahiret gününe iman ediyorsa komşusuna ikram etsin.
Kim Allah’a ve ahiret gününe iman ediyorsa misafirine ikram etsin.”**

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, imanın dil, komşuluk ve misafirlik gibi temel alanlardaki yansımalarını bir araya getiren büyük bir nebevî kaidedir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu üç emri, “Allah’a ve ahiret gününe iman” şartına bağlayarak bunların iman gerektirdiği amellerden olduğunu göstermiştir.

- ✿ **Üç defa tekrarın hikmeti:** Hadiste her emrin başında “Kim Allah’a ve ahiret gününe iman ediyorsa” denilmesi, gerçek imanın bu amelleri gerektirdiğini vurgular. Ahiret inancı, kişinin hesap vereceğini bildiği için sözünü ve davranışını düzeltmesine sebep olur.
- ✿ **İman yalnız kalpte değil, söz ve amelde:** Bu hadis, Ehl-i sünnetin iman anlayışına delalet eder. İman; kalbin tasdiki, dilin sözü ve organların amellerini kapsar. İtaat imanı artırır, masiyet ise imanı eksiltir.
- ✿ **İlk emir: Ya hayır söyle ya sus:** Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem konuşmayı mutlak emretmemiş, hayır şartını koymuştur. Hayır olmayan sözden, faydasız ve boş sözden de sakınmak gerekir; çünkü boş söz insanı daha sonra harama sürükler.
- ✿ **Hayır sözün kapsamı:** Allah’ı zikretmek, Kur’ân okumak, ilim öğretmek, nasihat etmek, iyiliği emretmek, kötülükten sakındırmak, insanları uzlaştırmak, ihtiyaç sahibine faydalı söz söylemek gibi sözler hayır kapsamındadır.
- ✿ **Dil günahlarından sakınmak vaciptir:** Gıybet, yalan, iftira, söz taşıma, alay, hakaret, bâtil ve faydasız tartışmalar, insanların ayıplarını araştırmak ve onları küçük düşürecek sözler haramdır. Bunlardan korunmak iman gereğidir.
- ✿ **Konuşmadan önce muhasebe:** Selef şöyle der: “Söz, sahibinin arkasından ya salih amel defterine yazılır ya da aleyhine delil olur.” Mümin, “Bu söz Allah’ın razı olduğu bir hayır mı? Bir fayda sağlayacak mı? Susmak daha selametli değil mi?” diye kendini hesaba çeker.
- ✿ **İkinci emir: Komşuya ikram:** Komşuluk hakkı büyüktür. Komşuya iyilik etmek, ona eziyet etmemek, ihtiyacında yardımcı olmak, meşru ölçüler içinde ona güzel muamelede bulunmak iman gereğidir. İkramın şekli duruma ve imkâna göre değişir; bazen yemek, bazen yardım, bazen güzel söz, bazen de ona zarar vermemekle olur.
- ✿ **Komşu hakkı geniştir:** Komşu Müslüman ise iman kardeşliği hakkı da vardır. Müslüman olmayan komşunun da komşuluk hakkı vardır. Şeriat, insanın çevresindeki insanlara karşı sorumluluklarını öğretir.
- ✿ **Üçüncü emir: Misafire ikram:** Misafire gücü ölçüsünde ikram etmek peygamberlerin ve salihlerin yoludur. Bu, gösteriş ve aşırılık için değil; misafirin hakkını gözetmek içindir. Misafir de ev sahibini sıkıntıya sokacak şekilde davranmamalıdır.
- ✿ **Üç emrin ortak sonucu:** Dilini koruyan kimse insanlara sözle zarar vermez; komşusuna iyilik eden yakınının hakkını gözetir; misafirine ikram eden ise kendisine gelen kimseye güzel davranır. Böylece iman, hem dilde hem toplumsal ilişkilerde görünür hale gelir.
- ✿ **Ahiret bilinci:** Mümin, söylediği sözün, komşusuyla muamelesinin ve misafirine davranışının Allah katında hesabının olduğunu bilir. Bu bilinç, onu davranışlarını düzeltmeye sevk eder.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Allah’a ve ahiret gününe iman, kulun söz ve davranışlarında eser göstermelidir.
- 2 İman; kalbin tasdikiyle sınırlı olmayıp söz ve ameli de kapsar, itaatle artar ve günahla eksilir.
- 3 Mümin hayır konuşmalı; haram, faydasız ve boş sözden dilini korumalıdır.
- 4 Gıybet, yalan, iftira, söz taşıma ve hakaret gibi dil günahlarından sakınmak vaciptir.
- 5 Komşuya iyilik etmek ve ona eziyet vermemek iman gerektirdiği güzel amellerdendir.
- 6 Misafire imkân ölçüsünde ikram etmek İslam’ın teşvik ettiği güzel ahlâklardandır.
- 7 Ahiret hesabını hatırlamak, kişinin dilini ve insanlarla ilişkilerini düzeltmesinin en büyük sebeplerindendir.

DERSİN ÖZÜ

Allah’a ve ahiret gününe iman eden mümin dilini hayırla korur, komşusunun hakkını gözetir ve misafirine imkânı ölçüsünde ikram eder.

ERBAÎN ŞERHİ

16. HADİS

ÖFKELENME

HADİS METNİ

Ebû Hureyre radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre bir adam Nebî sallallahu aleyhi ve sellem:

“Bana nasihat et.” dedi.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Öfkelenme.” buyurdu.

Adam isteğini birkaç defa tekrarladı.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem her defasında:

“Öfkelenme.” buyurdu.

Buhârî rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, nefsin terbiyesi, öfkenin kontrolü ve güzel ahlâk konusunda kapsamlı nebevî nasihatlerden biridir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu nasihati tekrar ederek öfkenin ne kadar tehlikeli olduğunu ve mümine ne kadar büyük zararlar verdiğini göstermiştir.

- **“Öfkelenme” emri neyi kapsar:** Buradaki emir, öfkenin tamamen kalpte bulunmamasını değil; öfkeye götüren sebeplerden sakınmayı ve öfke meydana geldiğinde onun gerektirdiği haram söz ve davranışlara teslim olmamayı kapsar. İlk öfkenin kalpte oluşması insanın iradesi dışı olabilir.
- **Haram söz ve davranışlardan sakınmak şarttır:** Hakaret etmek, sövmek, zulmetmek, vurmak, haksız yere ilişki kesmek, aşağılamak ve buna benzer haramlar öfke sebebiyle meşru olmaz. Mümin öfke anında dilini, elini ve bütün organlarını Allah'ın sınırları içinde tutar.
- **Tekrarlanan nasihatın hikmeti:** Adamın isteğini birkaç defa tekrarlamasına rağmen aynı cevabın verilmesi, bu nasihatın çok büyük ve geniş manalı olduğunu gösterir. Kontrol edilmeyen öfke pek çok günahın kapısını açar ve insanın dünyasını da ahiretini de bozar.
- **Öfkenin tehlikeleri:** Öfke anında akıl zayıflar, düşünce daralır; kişi sonradan pişman olacağı sözler söyler, davranışlarda bulunur. Nice aileler dağılmış, dostluklar bitmiş, haklar çiğnenmiştir.
- **Gerçek kuvvetin ölçüsü:** Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, güçlü kişinin güreşte rakibini yenen değil, öfke anında kendisine hâkim olan kimse olduğunu bildirmiştir. Bu hadis de bunu destekler.
- **Tedavi yolları:** Öfke hâlinde Allah'a sığınmak, susmak, yeri ve duruşu değiştirmek, abdest almak (bazı rivayetlerde geçtiği şekliyle), konuyu uzatmamak ve acele karar vermemek öfkeyi kontrol etmede yardımcı olur.
- **Sebepleri azaltmak gerekir:** Kişi hangi durumlarda kolay öfkелendiğini bilmeli, nefsinin sabır ve hilme alıştırmalı, gereksiz tartışmalardan ve fitne ortamlarından uzak durmalıdır. Tedavi, öfke gelmeden sebeplerini azaltmakla başlar.
- **Allah için öfkelenmek ile nefis için öfkelenmek:** Allah'ın haramlarını çiğnendiğinde Allah için öfkelenmek başkadır; şahsî menfaat, gurur, üstünlük, mal, makam ve nefsin arzuları için öfkelenmek başkadır. Allah için olan öfke de adalet, hikmet ve rahmet sınırları içindedir; haramı helâl kılmaz.
- **Adaletten ayrılmamak:** Bir kimseye kızmak, onun hakkında yalan söylemeyi, hakkını yemeyi veya zulmetmeyi helâl kılmaz. Mümin öfkeliyken bile adaleti gözetir.
- **Hilim ve güzel ahlâk:** Öfkeye hâkim olmak hilmin büyük şubelerindendir. Hilim, nefsin istediği tepkiyi hemen vermeyip sonucu düşünerek en doğru ve hayırlı davranışı tercih etmektir.
- **Kapsamlı bir nasihat:** “Öfkelenme” sözü, dil, organlar, ilişkiler, haklar ve kalp hâliyle ilgili çok sayıda kötülüğün önüne geçer. Bu yüzden kısa lafızlı fakat çok büyük faydalı bir nasihattir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 “Öfkelenme” emri; öfkenin sebeplerinden sakınmayı ve öfke anında harama teslim olmamayı kapsar.
- 2 İlk öfkenin kalpte oluşu irade dışı olabilir; fakat öfkenin gerektirdiği söz ve davranışlardan kişi sorumludur.
- 3 Kontrol edilmeyen öfke; zulüm, hakaret, kayga, hak çiğneme ve töbe edilmesi zor günahlara yol açar.
- 4 Gerçek kuvvet; öfke anında nefsin hâkim olabilmektir, insanı yenen kimse değildir.
- 5 Öfke hâlinde Allah'a sığınmak, susmak, yer değiştirmek, abdest almak ve acele davranmamak faydalıdır.
- 6 Allah için öfkelenmek ile nefis için öfkelenmek ayrıdır; Allah için olan öfke de şeriâtın ölçülerine bağlıdır.
- 7 Mümin, öfkeli olduğu kimseye karşı dahi adaletten ayrılmaz ve zulmü kendisine helâl görmez.

DERSİN ÖZÜ

Gerçek kuvvet öfkenin hiç oluşmaması değil; öfke geldiğinde nefse hâkim olmak, dili ve organları haramdan korumak ve Allah'ın sınırlarından ayrılmamaktır.

ERBAİN ŞERHİ

17. HADİS

HER İŞTE İHSAN

HADİS METNİ

Şeddâd b. Evs radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şüphesiz Allah, her şeyde ihsanı yazmıştır. Öldürdüğünüz zaman güzel şekilde öldürün; hayvan kestiğiniz zaman güzel şekilde kesin. Sizden biri bıçağını iyice keskinleştirsın ve keseceği hayvanı rahatlatsın.”

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam'ın büyük ve kapsamlı kaidelerinden biri olan ihsan esasını ortaya koymaktadır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in "Allah her şeyde ihsanı yazmıştır" buyurması, ihsanın yalnız belirli ibadetlerle sınırlı olmadığını; Allah'ın hükmünün geçerli olduğu söz, amel ve muamelelerde kulun şeriata uygun en güzel yolu gözetmesi gerektiğini göstermektedir.

- İhsanın kapsamı:** İhsan yalnız ibadetlerle sınırlı değildir. İnsanlarla ilişkilerde, ticaretle, öğretimde, yönetimde, anne-baba ve komşulukta, hayvanlara davranışta ve bütün meşru işlerde ihsan gerekir. Yerine göre vacip, yerine göre müstehap olur.
- İbadette ihsan:** İbadetteki ihsan; ihlâsı, Allah'ın murakabesini ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sünnetine uygunluğu gerektirir. Kişi Allah'ı görüyormuşçasına ibadet eder; O'nu göremese de O'nun kendisini gördüğünü bilir.
- Öldürmede ihsan:** "Öldürdüğünüz zaman güzel şekilde öldürün" emri, şer'i olarak öldürmenin meşru olduğu bir durumda dahi zulüm, işkence ve gereksiz eziyetin yasak olduğunu gösterir. Canla ilgili cezalar ve benzeri hükümler ferdi kişilere bırakılmamış, şer'i şartlara ve yetkili otoriteye bağlanmıştır. Meşru bir hüküm uygulanırken bile sınır aşmak haramdır.
- Hayvan kesiminde ihsan:** Canlı yaratan Allah'tır. Meşru bir ihtiyaç için dahi hayvana eziyet etmek caiz değildir. Keskin bıçak kullanmak, kesimi hızlı ve düzgün yapmak ve hayvanı rahatlatmak ihsanın gereğidir. Kör bıçakla veya hayvana korku ve acı vererek kesmek şeriata aykırıdır.
- İhsan ile merhamet ilişkisi:** İhsan, merhametle bağlantılıdır. Mümin yalnız kendi türüne değil, Allah'ın yarattığı bütün canlılara karşı merhametli olur. Gereksiz acı ve eziyet vermekten sakınır.
- İşi hakkıyla yapmak:** İhsan, işi sağlam, eksiksiz ve emanet bilinciyle yapmayı da kapsar. İnsanların haklarını korumak, sözünde durmak, verilen görevi en iyi şekilde yerine getirmek ihsandır. Ancak haram bir işi iyi yapmak meşru değildir; ihsan yalnız meşru olan şeyde söz konusudur.
- Amaç ve yöntem dengesi:** Bir işin amacı meşru olsa bile yöntemi yanlışsa ihsan gerçekleşmez. Şariat, hem sonucu hem de süreci denetler. Zulüm, haksızlık ve aşırılık sonucun meşruiyetini ortadan kaldırır.
- Genel ders:** Mümin, her durumda Allah'ın kendisini gördüğünü bilerek davranır. Sözlerinde, işlerinde, muamelelerinde ve canlılara davranışında ihsanı gözetir. Böylece kulluğunu, sorumluluklarını ve ilişkilerini Allah'ın rızasına uygun hale getirir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- İhsan, İslam'ın bütün hayatı kuşatan büyük esaslarından biridir.
- İhsanın hükmü yerine göre vacip, yerine göre müstehap olabilir.
- İbadette ihsan; ihlâsı, Allah'ın murakabesini ve sünnete uygunluğu gerektirir.
- İhsan adına ibadete bid'at eklenemez; güzelliğin ölçüsünü şariat belirler.
- Meşru bir hükmün uygulanmasında bile zulüm, işkence ve gereksiz eziyet yasaktır.
- Hayvan kesiminde keskin alet kullanmak ve hayvanın acısını azaltmak ihsanın gereğidir.
- Mümin Allah'a kulluğunda, insanlarla muamelesinde ve canlılara davranışında ihsanı gözetir.

DERSİN ÖZÜ

İhsan, yalnız güzel davranmak değil; her meşru işi Allah'ın sınırlarına bağlı kalarak, hakkını eksiltmeden ve zulümden uzak şekilde yerine getirmektir.

ERBAÎN ŞERHİ

18. HADİS

ALLAH'TAN SAKIN VE KÖTÜLÜĞÜN ARDINDAN İYİLİK YAP

HADİS METNİ

Ebû Zer Cündeb b. Cünâde ve Ebû Abdurrahman Muâz b. Cebel radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Nerede olursan ol Allah’tan sakın. Kötülüğün ardından onu silecek bir iyilik yap. İnsanlara da güzel ahlâkla davran.”

Tirmizî rivayet etmiş ve hadisin hasen olduğunu belirtmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, kulun Allah ile olan ilişkisini, kendi nefsiyle olan mücadelesini ve insanlarla olan muamelesini üç büyük esas üzerinde toplamaktadır: takva, günahın ardından iyilik ve güzel ahlâk.

1. NEREDE OLURSAN OL ALLAHTAN SAKIN

- Takvanın aslı, Allah’ın azabından korunmak için O’nun emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından sakınmaktır.
- “Nerede olursan ol” ifadesi, gizlide ve açıkta Allah’ın murakabe edildiğini bilmeyi gerektirir.
- Takva yalnız haramlardan kaçınmak değildir; vacipleri yerine getirmek de takvanın gereğidir.

2. KÖTÜLÜĞÜN ARDINDAN ONU SİLECEK BİR İYİLİK YAP

- İnsan hata edebilir; önemli olan, günahın ardından samimi tevbe ve salih amele yönelmektir.
- Tevbe: Günahı terk etmek, pişman olmak, tekrar dönmemeye azmetmek; kul hakkı varsa iade veya helâlleşmeyi gerektirir.
- Salih ameller (namaz, sadaka, zikir vb.) günahların bağışlanmasına vesile olabilir.
- Bu kaide, “günah işlerim, sonra bir iyilik yaparım” düşüncesine izin vermez.
- Büyük günahların bağışlanması için özellikle samimi tevbe gerekir; küçük ve büyük günahlar ayrımı gözetilir.

3. İNSANLARA DA GÜZEL AHLÂKLA DAVRAN

- Güzel ahlâk; eziyet etmemek, haklarını gözetmek, doğru sözlü olmak, affedilecek yerde affetmek, yumuşak davranmak, adaleti gözetmek gibi geniş bir kapsamı içerir.
- Önce Allah’ın hakkı, sonra nefsin ıslahı, ardından insanların hakkı zikredilmiştir.
- Güzel ahlâk, haramı helâl göstermek, bâtıla sessiz kalmak veya şer’î hükmü terk etmek değildir.
- Nasihat, ilim, hikmet ve uygun üslupla olmalıdır; amaç aşağılamak değil, hayır istemektir.

Genel sonuç: Takva insanı günaha düşmekten korur; tevbe ve iyilik meydana gelen kusuru giderir; güzel ahlâk ise insanlarla ilişkileri ıslah eder. Müminin hem Rabbiyle hem nefsiyle hem de insanlarla ilişkisi bu esaslarla güzelleşir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- Takva, Allah’ın emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından sakınmakla gerçekleşir.
- Mümin yalnız insanların yanında değil, gizli ve açık her hâlinde Allah’ı gözetmelidir.
- Günaha düşen kul ümitsizliğe kapılmamalı; hemen tevbe ve salih amele yönelmelidir.
- Büyük günahların bağışlanması için samimi tevbe gerekir; kul hakları ayrıca sahibine verilmelidir.
- İyiliklerin kötülükleri silmesi, günah işlemeyi önceden planlamaya veya günahı küçümsemeye izin vermez.
- Güzel ahlâk; insanların haklarını gözetmeyi, eziyetten sakınmayı, sabır ve güzel muameleyi kapsar.
- Hadis, Allah’ın hakkını, nefsin ıslahını ve insanların hakkını tek bir nebevî nasihatte toplamaktadır.

DERSİN ÖZÜ

Mümin her yerde Allah’tan sakınır; günaha düştüğünde tevbe ve iyilikle hemen Rabbine döner, insanlarla ilişkisini de güzel ahlâk üzere kurar.

ERBAİN ŞERHİ

19. HADİS

ALLAH'I KORU Kİ ALLAH DA SENİ KORUSUN

HADİS METNİ

Abdullah b. Abbâs radiyallahu anhumâ şöyle dedi:

Bir gün Nebî sallallahu aleyhi ve sellem arkasıdaydım. Bana şöyle buyurdu:

“Ey delikanlı! Sana bazı sözler öğreteceğim: Allah'ı koru ki Allah da seni korusun. Allah'ı koru ki O'nu karşında bulasın. İstedğinde Allah'tan iste. Yardım diledğinde Allah'tan yardım dile. Bil ki bütün ümmet sana bir fayda sağlamak için toplansa, Allah'ın senin için yazdığından başka bir fayda sağlayamaz. Sana bir zarar vermek için toplansalar, Allah'ın senin hakkında yazdığından başka bir zarar veremezler. Kalemler kaldırılmış, sahifeler kurumuştur.”

Tirmizî rivayet etmiş ve hadisin hasen-sahih olduğunu belirtmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

- 1 **“Allah'ı koru ki Allah da seni korusun”:** Allah'ı korumak; O'nun emirlerine uymak, haramlarından kaçınmak, O'nun sınırlarını ve dinini muhafaza etmektir. Allah kullarını dilediği şekilde korur: bedenini, malını, ailesini ve daha önemlisi dinini ve imanını muhafaza eder.
- 2 **“Allah'ı koru ki O'nu karşında bulasın”:** Allah itaat eden kulunun yardımına yetişir, işlerini kolaylaştırır, ona desteğini, hidayetini ve muvaffakiyetini verir. Allah'ın maiyyeti, itaatkâr kulları için özel bir nimettir.
- 3 **“İstedğinde Allah'tan iste”:** Dua ibadettir ve yalnız Allah'a yöneltilir. Yalnız Allah'ın güç yetirebileceği gaybî ve ilâhî hususlarda O'ndan istemek tevhidin gereğidir. Hayatta olan ve gücü yeten birinden, normal sebepler dairesinde yapabileceği bir konuda yardım istemek caizdir; bununla dua karıştırılmaz.
- 4 **“Yardım diledğinde Allah'tan yardım dile”:** İstiâne (yardım dileme) Allah'a mahsustur. Mümin sebeplere başvurur, fakat kalbi Allah'a dayanır. Sebepleri yaratanın, onlara güç verenin ve sonucu meydana getirmenin ancak Allah'a ait olduğunu bilir.
- 5 **Tevekkül ile sebeplere sarılma dengesi:** Sebepleri tamamen terk etmek tevekkül değildir; sebepleri bağımsız güç kabul etmek de tevhid değildir. Mümin, meşru sebepleri kullanır fakat kalbini yalnız Allah'a bağlar.
- 6 **Hiçbir yaratılmışın bağımsız fayda ve zararı yoktur:** Bütün insanlar bir kimseye fayda vermek için birleşseler, Allah'ın onun için takdir etmediği bir faydayı sağlayamazlar. Zarar vermek için birleşseler de Allah'ın takdir etmediği bir zararı ona ulaştıramazlar. Fayda ve zarar yalnız Allah'ın dilemesiyle gerçekleşir.
- 7 **Kadere iman:** “Kalemler kaldırılmış, sahifeler kurumuştur” sözü, Allah'ın olmuş ve olacak her şeyi ezeli ilmiyle bilmesi ve kaderi yazmış olmasıdır. Bu, kulun bir iradesinin olmadığı anlamına gelmez. Kulun iradesi vardır ve bu sebeple sorumludur. Ancak kulun iradesi, Allah'ın küllî irade ve takdirinin dışına çıkamaz. Ehl-i sünnet, hem Allah'ın mutlak takdirini hem de kulun irade ve sorumluluğunu birlikte kabul eder.
- 8 **Gençlere erken yaşta tevhid ve akîde öğretmek:** Nebî sallallahu aleyhi ve sellem İbn Abbâs'a kısa, öz ve kolay ezberlenecek cümlelerle dinin büyük esaslarını öğretmiştir. Bu, çocukların ve gençlerin eğitiminde izlenecek güzel bir yöntemdir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Allah'ı korumak; O'nun emirlerini, yasaklarını ve sınırlarını gözetmek demektir.
- 2 Allah'ın kuluna en büyük koruması, onun dinini ve imanını fitnelerden muhafaza etmesidir.
- 3 Dua ve yalnız Allah'ın güç yetirebileceği hususlarda yardım istemek Allah'a yöneltilmelidir.
- 4 Hayatta olan ve gücü yeten birinden meşru sebepler çerçevesinde yardım istemek, Allah'tan yardım dileme esasına aykırı değildir.
- 5 Tevekkül, meşru sebepleri terk etmek değil; sebepleri kullanırken kalbi Allah'a bağlamaktır.
- 6 Hiçbir yaratılmış, Allah'ın takdir etmediği bir faydayı sağlayamaz veya zararı meydana getiremez.
- 7 Kadere iman, Allah'ın her şeyi bilip yazdığına inanmakla beraber kulun irade ve sorumluluğunu da kabul etmeyi gerektirir.

DERSİN ÖZÜ

Mümin Allah'ın sınırlarını korur, duasını ve kalbini O'na bağlar, meşru sebeplere sarılır ve bütün fayda ile zararın ancak Allah'ın takdiriyle gerçekleştiğine iman eder.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

20. HADİS

HAYÂ ETMİYORSAN DİLEDİĞİNİ YAP

HADİS METNİ

Ebü Mes'ûd Ukbe b. Amr el-Ensârî el-Bedrî radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İnsanların ilk peygamberlik sözlerinden ulaştıkları sözlerden biri şudur: Hayâ etmiyorsan dilediğini yap.”

Buhârî rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, hayânın imandaki yerini, insanı kötülükten alıkoyan etkisini ve önceki peygamberlerin şariatlarında da bilinen köklü bir ahlâk olduğunu açıklayan büyük nebevî kaidelerden biridir.

1 HAYÂNIN ANLAMI:

Hayâ, insanı çirkin olanı yapmaktan ve hak sahibinin hakkını eksiltmekten alıkoyan güzel bir ahlâktır. Şer'î hayâ, kulu Allah'ın razı olmadığı söz ve davranışlardan uzaklaştırır ve güzel amellere yöneltir.

2 HAYÂNIN EN BÜYÜĞÜ ALLAH'TAN HAYÂ ETMEKTİR:

Kul, Allah'ın kendisini gördüğünü, sözlerini işittiğini ve gizlediği şeyleri bildiğini hatırladığında O'na karşı günah işlemeye utanır. İnsanlardan gizlediği günahı, kendisini her yerde gören Rabbinden gizleyemez.

3 GİZLİDE VE AÇIKTA ALLAH'I GÖZETMEK:

İnsanların yanında günahı terk edip yalnız kaldığında Allah'ın sınırlarını çiğnemek, hayânın kemaline aykırıdır. Mümin gizlide de açıkta da Rabbinin gözetir.

4 “HAYÂ ETMİYORSAN DİLEDİĞİNİ YAP” SÖZÜNÜN MANASI:

- Birinci mana (tehdit ve uyarı):** Hayân kalmadığında artık dilediğini yap; fakat yaptıklarının hesabını ve karşılığını göreceksin. Bu, günaha izin veren bir emir değildir.
- İkinci mana (ibahat):** Yapmak istediğin şey Allah'tan ve insanlardan utanılacak, şer'an çirkin bir şey değilse onu yapmada sakınca yoktur. Buna göre hayâ, davranışların değerlendirilmesinde yardımcı bir ölçüdür.

5 HAYÂNIN ÖLÇÜSÜ ŞERİATTIR:

Hayânın ölçüsünü şariat belirler. İnsanların örfünde ayıp kabul edilen her şey haram olmadığı gibi, toplumun normalleştirdiği her şey de helâl değildir. Helâl ve haram Allah ve Rasûlü'nün delilleriyle bilinir. Hayâ bu delillere tabi olur, onların yerine geçmez.

6 HAYÂ İLE ÇEKİNGENLİK FARKLIDIR:

Hakkı söylemekten, dinini öğrenmekten, bilmediğini sormaktan veya meşru bir görevi yerine getirmekten utanmak övülen hayâ değildir. Çünkü şer'î hayâ insanı itaate götürür; vacibi terk etmeye götüren utanma ise övülmez.

7 HAYÂ İLE İMAN ARASINDAKİ BAĞ:

Hayâ imandandır. İman kuvvetlendikçe kul Allah'ın murakabesini daha fazla hisseder, günahlardan utanır ve çirkin davranışlardan uzaklaşır. Hayânın zayıflaması ise günaha alışmayı kolaylaştırır.

8 İNSANLARLA İLİŞKİLERDE HAYÂ:

Mümin, insanların haklarını gözetir; kötü söz, eziyet, haksızlık, emanete ihanet gibi çirkin davranışlardan sakınır. Bunu yalnız insanların kınamasından korktuğu için değil, öncelikle Allah'ın razı olmadığı şeyden sakındığı için yapar.

9 PEYGAMBERLERİN ORTAK AHLAKI:

Bu hadis, tevhid, doğruluk, iffet, hayâ ve güzel ahlâk gibi temel esasların bütün peygamberlerin davetlerinde ortak olduğunu gösterir. Şariatların bazı fer'î hükümleri farklılaşmış olsa da temel ahlâk esasları birdir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- Hayâ, önceki peygamberlerin öğretilerinde de bulunan köklü ve güzel bir ahlâktır.
- Şer'î hayâ, insanı çirkin söz ve davranışlardan uzaklaştırıp itaate yöneltir.
- Hayânın en büyüklerinden biri, gizlide ve açıkta Allah'ın kendisini gördüğünü bilerek O'ndan hayâ etmektir.
- “Hayâ etmiyorsan dilediğini yap” sözü günaha izin değil; bir manasıyla tehdit ve uyarıdır.
- Hayâ, helâl ve haramı kendi başına belirlemez; onun ölçüsü Kitap ve sünnettir.
- Hakkı söylemeye, dinî ilmi öğrenmeye veya vacibi yerine getirmeye engel olan çekingenlik övülen hayâ değildir.
- Hayâ imandandır; hayânın zayıflaması insanın günahları kolaylaştırmasına ve çirkinliklere alışmasına sebep olabilir.

DERSİN ÖZÜ

Gerçek hayâ, insanı haktan uzaklaştıran çekingenlik değil; gizlide ve açıkta Allah'ı gözeterek çirkinlikten sakındıran ve itaate yönelten iman ahlâkıdır.

ERBAİN ŞERHİ

21. HADİS

ALLAH'A İMAN ETTİM DE, SONRA DOSDOĞRU OL

HADİS METNİ

Ebû Amr —Ebû Amre de denilmiştir— Süfyân b. Abdullah es-Sekafi radiyallahu anh şöyle dedi:
Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme:

“Ey Allah’ın Rasûlü! Bana İslam hakkında öyle bir söz söyle ki,
senden sonra onu başka birine sormaya ihtiyaç duymayayım.” dedim.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah’a iman ettim de, sonra dosdoğru ol.”

Müslim rivayet etmiştir.

İLMİ AÇIKLAMA

Bu hadis, kısa lafızlarla dinin tamamını iki büyük esas üzerinde toplayan cevâmiu'l-kelim örneklerindendir: Allah’a sahih iman ve bu iman üzere istikamet. Kulun kurtuluşu yalnız iman iddiasında bulunmakla değil, imanının gerektirdiği kulluk üzere devam etmekle gerçekleşir.

- **Allah’a iman:** Yalnız Allah’ın varlığını kabul etmek anlamına gelmez. O’nun rubûbiyyetinde, ulûhiyyetinde ve isim ve sıfatlarında birlenmesini, haber verdiği şeylerin tasdik edilmesini ve O’na kullukta ortak koşulmamasını kapsar. Bunun en büyük gereği tevhiddir.
- **İstikamet:** Allah’ın emirlerini yerine getirmek, yasaklarından sakınmak ve bunu Kitap ve sünnet üzere hayat boyunca sürdürmektir. Doğru yolun ölçüsü vahiydir; kişi kendi belirlediği bir dindarlık biçimini istikamet sanmamalıdır.
- **İhlâs ve ittiba:** İstikamet, ihlâs ile Allah’a yönelmeyi ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetine uymayı gerektirir. Şirkten ve bid’atlerden sakınmak da istikametın temel gereklerindendir.
- **Kalp, dil ve organların istikameti:** İstikamet sadece dış ameller değil, kalbin amellerini de kapsar. Özellikle dilin istikameti önemlidir; dil tevhidi ikrar ettiği gibi yalan, gıybet, iftira gibi günahlara da düşebilir. Mümin dilini korumaya özen gösterir.
- **İman ve amel birliğinde:** Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem yalnız 'iman et' dememiş, ardından 'dosdoğru ol' buyurmuştur. Ehl-i sünnete göre iman; kalbin inancı, dilin sözü ve organların amelini kapsar; itaatle artar, masiyetle eksilir.
- **Günah ve istikamet:** İstikamet günahsızlık değildir. İnsan hata edebilir; önemli olan hatasında ısrar etmeyip Allah’a tevbe ederek tekrar doğru yola dönmesidir. Günaha düşmek ile günah üzerinde ısrar etmek farklıdır.
- **İfrat ve tefritten kaçınmak:** Allah’ın emrettiğinin üzerine çıkarak dinde aşırılığa gitmek de, emirleri eksilterek gevşeklik göstermek de doğru değildir. İstikamet, vahyin çizdiği sınırlar içerisinde orta ve dosdoğru yol üzere kalmaktır.
- **Devamlılık ve muhasebe:** İstikamet, ölüm gelinceye kadar süren bir sebat hâlidir. Mümin kendisini sürekli muhasebe eder: Akîdem sahih mi? İbadetim yalnız Allah için mi? Sünnete uygun muyum? Emirleri yerine getirip haramlardan sakınıyor muyum? Hata ettiğimde tevbe ederek yeniden doğruluyor muyum?

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Dinin temeli sahih iman, onun hayattaki gereği ise istikamettir.
- 2 Allah’a iman; tevhidi, yalnız O’na ibadeti ve O’nun haberlerini tasdik etmeyi kapsar.
- 3 İstikametın ölçüsü kişisel zevk ve gelenek değil, Kitap ve sahih sünnettir.
- 4 İstikamet, ihlâs ve Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme ittiba üzere olmayı gerektirir.
- 5 İman kalp, söz ve ameli kapsar; itaatle artar ve günahla eksilir.
- 6 İstikamet günahsızlık değildir; günaha düşüldüğünde tevbe edip yeniden Allah’ın yoluna dönmektir.
- 7 Dinde aşırılık da gevşeklik de istikamete aykırıdır; mümin vahyin çizdiği dosdoğru yol üzerinde sebat eder.

DERSİN ÖZÜ

İstikamet; Allah’a sahih iman ve tevhid üzere başlayıp, ihlâs ve sünnete bağlılıkla emirleri yerine getirerek, haramlardan sakınarak ve hatadan sonra tevbe ederek bu yol üzerinde sebat etmektir.

ERBAİN ŞERHİ

22. HADİS

FARZLARI YERİNE GETİRİP HARAMLARDAN SAKINMAK

HADİS METNİ

Ebû Abdullah Câbir b. Abdullah el-Ensârî radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre bir adam Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle sordu:

“Farz namazları kılsam, Ramazan orucunu tutsam, helâli helâl kabul etsem, haramı da haram kabul edip ondan sakınısam ve bunlara hiçbir şey eklemesem cennete girer miyim?”

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Evet.” buyurdu.

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

- **Farz namazlar:** Namaz, şhadetten sonra İslam'ın en büyük rükünlerindendir. Mümin beş vakit namazı, şartlarına, rükünlerine ve vaciplerine riayet ederek Allah'ın emrettiği şekilde kılar.
- **Ramazan orucu:** Oruç, İslam'ın büyük rükünlerindendir. Kul yeme, içme ve orucu bozan şeylerden belirlenen vakitte uzak durur; dili ve organlarını da günahlardan korumaya çalışır.
- **Helâli helâl kabul etmek:** Allah'ın helâl kıldığının helâl olduğuna inanmak, O'nun hükmünü kabul etmek ve O'nun helâlini kendi adına haramlaştırmamaktır.
- **Haramı haram kabul etmek:** Allah'ın haram kıldığının haram olduğuna inanmak ve ondan sakınmaktır. Bu, yalnız dil ile kabul değil, fiilen terk etmeyi de gerektirir.
- **Helâl ve haram koyma hakkı:** Helâl ve haram belirleme hakkı yalnız Allah'a aittir. Hiç kimse kendi arzusuyla Allah'ın helâlini haram, haramını helâl yapamaz. Mümin hükmü vahiyden alır ve Allah ile Rasûlü'nün hükmüne teslim olur.
- **Haramı işlemek ile haramı helâl saymak:** Haramı haram kabul edip nefesine yenilerek işlemek ile Allah'ın kesin haramını helâl saymak aynı değildir. Birincisi günahkârlık sebebidir; ikincisi şartları gerçekleştiğinde çok daha ağır bir akîdevî meseledir. Muayyen şahıslar hakkındaki hükümler ilim, delil, şartlar ve engeller gözetilerek ele alınır.
- **Zekât ve hacın zikredilmemesi:** Hadiste bunların zikredilmemesi, vacip olmadıkları anlamına gelmez. Zekât ve hac, şartları gerçekleşen kimseye sahih delillerle farzdır. Bir hadiste bazılarının zikredilmemesi, diğer farzları ortadan kaldırmaz. Naslar birlikte anlaşılır.
- **“Bunlara hiçbir şey eklemesem” sözü:** Nafile ibadetlerin değersiz olduğu anlamına gelmez. Nafileler farzlardaki eksikliklerin tamamlanmasına, kulun Allah'a yakınlığının artmasına ve derecelerinin yükselmesine vesile olur. Fakat kurtuluş yolunun temeli farzları yerine getirmek ve haramlardan sakınmaktır.
- **Önceliklerin sırası:** Mümin önce kesin olarak farz kılınan şeyleri öğrenip yerine getirmelidir. Nafileler, farzlar sağlam olunca kula güç yetirdiği ölçüde yapılır.
- **Emir ve yasakların birlikte gözetilmesi:** Kulluk, yalnız ibadetleri yapmak değil; haramlardan sakınmayı da gerektirir. Farzlar ve haramlar birlikte dinin omurgasını oluşturur.
- **İman temeli:** Cennete girişin temeli tevhid ve sahih imandır. Şirk üzere ölen kimse için ameller fayda sağlamaz. Hadisteki amel hükümleri İslam ve tevhid temeli üzerinde anlaşılır.
- **Rahmet ve lütuf:** Salih ameller cennete girişin sebepleridir; fakat kul yaptığı amellerle Allah üzerinde bağımsız bir hak elde etmez. Cennete giriş, Allah'ın rahmeti ve lütfuyla gerçekleşir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Tevhid ve sahih iman üzere farzları yerine getirip haramlardan sakınmak, cennete götüren temel sebeplerdendir.
- 2 Farz ibadetler, nafilelerden önce gelir; nafileler ihmal edilen farzların yerine geçmez.
- 3 Helâl ve haram belirleme hakkı Allah'a aittir; mümin Allah ve Rasûlü'nün hükmüne teslim olur.
- 4 Haramı haram kabul ederek günaha düşmek ile Allah'ın kesin haramını helâl saymak aynı hüküm değildir.
- 5 Hadiste zikredilmeyen zekât ve hac gibi farzlar, başka sahih delillerle sabittir; naslar birlikte anlaşılır.
- 6 Nafile ibadetler büyük fazilet taşır ve farzlardaki eksikliklerin tamamlanmasına vesile olur.
- 7 Salih ameller cennete girişin sebepleridir; kul cennete Allah'ın rahmeti ve lütfuyla girer.

DERSİN ÖZÜ

Mümin tevhid ve sahih iman üzere önce farzlarını korur, Allah'ın helâl ve haram hükmüne teslim olur, haramlardan sakınır ve ardından nafilelerle Rabbine yaklaşır.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

23. HADİS

TEMİZLİK İMANIN YARISIDIR

HADİS METNİ

Ebü Mâlik el-Eş'arî radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Temizlik imanın yarısıdır. ‘Elhamdülillah’ mizanı doldurur. ‘Sübhanallah’”
ve ‘Elhamdülillah’ göklerle yer arasını doldurur. Namaz nurdur.
Sadaka burhandır. Sabır ziyadır. Kur’ân senin lehine veya aleyhine
bir hüccettir. Her insan sabahleyin çıkar; nefsinı satar,
ya onu azat eder ya da helâk eder.”**

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

- 1 Temizlik imanın yarısıdır:**
Buradaki temizlik, abdest, gusül ve necasetten temizlenme gibi şer’î taharettir. Taharet, namazın temel şartlarından ve dindeki büyük yerini bu ifade açıkça ortaya koyar.
- 2 Elhamdülillah mizanı doldurur:**
Hamd, Allah’ı övmek, O’nun nimetlerini kabul etmek ve O’na layık olduğu övgüyü yapmaktır. Kıyamet günü amellerin tartılacağı gerçek mizanda hamdın büyük bir ağırlığı olacaktır.
- 3 Sübhanallah ve Elhamdülillah göklerle yer arasını doldurur:**
Tesbih, Allah’ı her türlü noksanlıktan tenzih etmektir. Hamd ise bütün kemal sıfatlarının Allah’a ait olduğunu bildirmektir. Bu iki zikirin sevabı çok büyüktür; ancak kul bunları manasıyla birlikte söyler.
- 4 Namaz nurdur:**
Namaz, kalpte iman ve hidayet nurunu meydana getirir ve kıyamet gününde de mümin için nur olur. Namaz, tevhit, zikir, kıraat, dua ve huşû ile Allah’a boyun eğmeyi bir araya getirir.
- 5 Sadaka burhandır:**
Sadaka, kişinin imanının ve Allah’ın vaadine güvendiğinin açık delilidir. Çünkü kul sevdiği maldan Allah için vererek, dünya malına değil Allah’ın rızasına yöneldiğini gösterir.
- 6 Sabır ziyadır:**
Sabır, itaatte sabretmeyi, günahlardan sakınmada sabretmeyi ve acı veren kader karşısında sabretmeyi kapsar. Sabır nefse ağır geldiği için “ziya” yani aydınlık ve güç kaynağı olarak nitelendirilmiştir.
- 7 Kur’ân senin lehine veya aleyhine hüccettir:**
Kur’ân’a iman eden, emirlerine uyan ve yasaklarından sakınan için lehine delil olur. Okuyup öğrendiği hâlde hükümlerinden yüz çeviren için ise aleyhine hüccet olur.
- 8 Her insan sabahleyin çıkar; nefsinı satar:**
İnsan her gün zamanını ve gücünü bir yolda kullanır. Ya Allah’a itaatle nefsinı azat eder ya da günahlarla onu helâke sürükler. Boşta değildir; her seçim geleceğini etkiler.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Şer’î taharetin dindeki makamı büyüktür ve namazın temel şartlarından.
- 2 Hamd ve tesbih, mizanda büyük ağırlığı bulunan faziletli zikirlerdendir.
- 3 Kıyamet günü amellerin tartılacağı gerçek mizana iman etmek Ehl-i sünnet akîdesindendir.
- 4 Namaz mümin için nur, sadaka ise iman ve Allah’ın vaadine güvenin burhanıdır.
- 5 Mümin itaatte, günahı terk etmede ve acı veren kader karşısında sabra muhtaçtır.
- 6 Kur’ân’a iman etmek yalnız onu okumakla değil, onun hidayetine tabi olmak ve gereğince amel etmekle tamamlanır.
- 7 İnsan her gün ömrünü bir yolda tüketir; itaatiyle nefsinı kurtarır veya günahlarıyla onu helâke sürükler.

DERSİN ÖZÜ

**Mümin taharetle temizlenir, zikirle Rabbini yüceltir, namazla nurlanır,
sadakayla imanını gösterir, sabırla istikametini korur ve Kur’ân’a tabi olarak
nefsini kurtuluş yolunda kullanır.**

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

24. HADİS

ALLAH ZULMÜ KENDİSİNE HARAM KILMIŞTIR

HADİS METNİ

Ebû Zer el-Gıfârî radiyallahu anh'dan, Nebî sallallahu aleyhi ve sellem Rabbinden rivayet ettiği hadiste Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

“Ey kullarım! Ben zulmü kendime haram kıldım ve onu aranızda da haram kıldım.

Öyleyse birbirinize zulmetmeyin.

Ey kullarım! Benim hidayet ettiklerim dışında hepiniz sapıksınız. Benden hidayet isteyin ki size hidayet vereyim.

Ey kullarım! Benim doyurduklarım dışında hepiniz açsınız. Benden yiyecek isteyin ki sizi doyurayım.

Ey kullarım! Benim giydirdiklerim dışında hepiniz çıplaksınız. Benden giyecek isteyin ki sizi giydireyim.

Ey kullarım! Siz gece gündüz günah işlersiniz. Ben ise bütün günahları bağışlarım.

Benden bağışlanma dileyin ki sizi bağışlayayım.

Ey kullarım! Siz bana zarar verecek bir dereceye ulaşamazsınız ki bana zarar veresiniz;

bana fayda verecek bir dereceye de ulaşamazsınız ki bana fayda veresiniz.

Ey kullarım! Sizin öncekileriniz ve sonrakileriniz, insanların ve cinleriniz, içinde en takvalı kişinin kalbi gibi olsalar bu benim mülkümde hiçbir şeyi artırmaz.

Ey kullarım! Sizin öncekileriniz ve sonrakileriniz, insanların ve cinleriniz, içinde en günahkâr kişinin kalbi gibi olsalar bu benim mülkümde hiçbir şeyi eksiltmez.

Ey kullarım! Sizin öncekileriniz ve sonrakileriniz, insanların ve cinleriniz bir yerde toplanıp benden isteseler ve ben de her insana istediğini versem, bu benim katımda bulunanlardan ancak iğnenin denize daldırıldığında denizden eksilttiği kadar eksildir.

Ey kullarım! Bunlar ancak sizin amellerinizdir. Onları sizin için sayar, sonra karşılığını size eksiksiz veririm. Kim bir hayır bulursa Allah'a hamd etsin. Kim de bundan başka bir şey bulursa yalnız kendisini kınasın.”

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, hadis-i kudsîlerin en büyüklerinden biridir. Allah'ın mutlak adaletini, kulların Rabblerine olan tam ihtiyaçlarını, Allah'ın hiçbir şeye muhtaç olmadığını, mağfiretinin genişliğini ve kulların amellerinin karşılığını göreceğini bir araya getirmektedir. Hadiste; zulüm, hidayet, rızık, af, Allah'ın müstağnılığı ve amel sorumluluğu gibi temel iman hakikatleri bildirilmektedir. Mümin bu hadisle hem Rabbinin tanır hem de kendi konumunu bilir; Allah'a yönelir, O'ndan ister, O'na hamd eder ve günahlarında nefsinin hesaba çeker.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Allah zulümden tamamen münezzehtir ve kulları arasında da zulmü haram kılmıştır.
- 2 Hidayet Allah'ın elindedir; kul Rabbinden hidayet ister ve onun meşru sebeplerine sarılır.
- 3 İnsan rızık ve bütün ihtiyaçlarında Allah'a muhtaçtır; sebepler kullanılır fakat kalp Allah'a bağlanır.
- 4 Kul gece gündüz hata edebilir; fakat Allah'ın mağfiret kapısı açıktır ve samimi tevbe ile istiğfar emredilmiştir.
- 5 Allah bütün yaratılmışlardan müstağnidir; insanların itaati O'nun mülkünü artırmaz, günahları da eksiltmez.
- 6 Allah'ın hazineleri tükenmez; bütün mahlûkatın isteklerini vermesi O'nun mülkünden hiçbir şey eksiltmez.
- 7 İnsan amellerinden sorumludur; hayır bulduğunda Allah'a hamd eder, kötülük bulduğunda kaderi değil kendi nefsinin kınar.

DERSİN ÖZÜ

Allah mutlak adalet ve zenginlik sahibidir; kul ise hidayeti, rızık, mağfireti ve bütün ihtiyaçlarında Rabbine muhtaçtır. Mümin zulümden sakınır, Allah'tan ister, O'na hamd eder ve günahında kaderi değil nefsinin hesaba çeker.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

25. HADİS

HER İYİLİK BİR SADAKADIR

HADİS METNİ

Ebû Zer radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ashâbından bazı kimseler şöyle dediler:

“Ey Allah’ın Rasûlü! Mal sahipleri sevapları alıp götürdüler. Bizim namaz kıldığımız gibi namaz kılıyor, bizim oruç tuttuğumuz gibi oruç tutuyorlar; ayrıca mallarının fazlasından sadaka veriyorlar.”

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah sizin için de sadaka verebileceğiniz şeyler kılma mı? Her tesbih bir sadakadır, her tekbir bir sadakadır, her tahmid bir sadakadır, her tehlil bir sadakadır. İyiliği emretmek bir sadakadır, kötülükten sakındırmak bir sadakadır. Sizden birinin eşiyle helâl birlikteliğinde dahi sadaka vardır.”

Sahâbîler:

“Ey Allah’ın Rasûlü! Birimiz şehvetini giderir de bundan dolayı ona ecir mi verilir?” dediler.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem:

“Söyleyin; onu haramda giderseydi kendisine günah olmaz mıydı? İşte aynı şekilde onu helâlde giderdiğinde kendisine ecir vardır.” buyurdu.

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis; Allah’ın lütfunun genişliğini, hayır yollarının çokluğunu, fakirin de sadaka sevabına ulaşabileceğini, zikrin faziletini, iyiliği emredip kötülükten sakındırmanın değerini ve helâl olan bazı davranışların niyetle ibadete dönüşebileceğini açıklayan büyük bir hadistir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, sadakanın yalnız mal vermekle sınırlı olmadığını; her müminin gücü ve imkânı ölçüsünde sadaka verebileceği birçok yol bulunduğunu bildirmiştir. Zikirler, insanlara fayda sağlamak, kötülüğü engellemek ve mubah olan işleri salih niyetle yapmak da sadaka kapsamına girebilir. Bu, Allah’ın kullarına rahmetinin ve fırsatlarının genişliğini gösterir. Aynı zamanda müminin günlük hayatını ibadete dönüştürebileceğini ve hiçbir hayrı küçük görmemesi gerektiğini öğretir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Sahâbe dünya malında değil, ahiret sevabında birbirleriyle yarışmaya büyük önem vermiştir.
- 2 Sadaka yalnız mal vermekten ibaret değildir; birçok söz ve salih amel sadaka hükmündedir.
- 3 Tesbih, tekbir, tahmid ve tehlil, Allah katında ecir kazandıran büyük zikirlerdendir.
- 4 İyiliği emretmek ve kötülükten sakındırmak, ilim ve şer’î ölçülerle yerine getirildiğinde sadakadır.
- 5 Mubah davranışlar, Allah’ın rızasını gözeten salih niyetlerle sevap vesilesine dönüşebilir.
- 6 İslam fitrî arzuları yok etmeyi değil, onları helâl sınırlar içerisinde yönlendirmeyi öğretir.
- 7 Mümin hayır yollarını küçümsemez; malı bulunmasa dahi zikriyle, sözüyle, ameliyle ve güzel niyetiyle çok sayıda ecir kapısına ulaşabilir.

DERSİN ÖZÜ

Allah’ın hayır kapıları yalnız mal sahiplerine açık değildir; mümin zikriyle, iyiliğe davetiyle, kötülükten sakındırmasıyla ve mubah işlerini salih niyetle yapmasıyla sadaka sevabına ulaşabilir.

ERBAÎN ŞERHİ

26. HADİS

HER EKLEM İÇİN BİR SADAKA

HADİS METNİ

Ebû Hureyre radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İnsanların her bir eklemi için, güneşin doğduğu her gün bir sadaka gerekir.

İki kişinin arasını adaletle düzeltmen sadakadır. Bir kimseye bineğine binmesinde yardım etmen veya yükünü bineğine kaldırıp koyman sadakadır.

Güzel söz sadakadır. Namaza giderken attığın her adım sadakadır.

Yoldan eziyet veren şeyi kaldırman sadakadır.”

Buhârî ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, Allah'ın insana verdiği beden nimetinin şükrünü, sadaka kavramının genişliğini, insanlar arasını düzeltmeyi, yardımlaşmayı, güzel sözü, namaza yürümeyi ve insanlara zarar veren şeyleri gidermeyi bir araya getiren kapsamlı hadislerden biridir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, insan bedenindeki her eklem Allah'ın büyük bir nimeti olduğunu hatırlatmış ve bu nimetlere karşı her gün sadaka gerektiğini bildirmiştir. Bu sadaka yalnız mal vermekle sınırlı değildir; adaletle barıştırmak, insanlara yardım etmek, güzel söz söylemek, namaza yürümek ve yoldaki zararları kaldırmak gibi birçok faydalı davranış da sadaka kapsamına girer.

Hadis, müminin Allah'ın nimetlerine karşı şükretmesini, elinden geldiğince insanlara faydalı olmasını ve günlük hayatındaki küçük iyilikleri dahi önemsemesini öğretir. Kul, bedenini, dilini ve gücünü Allah'ın razı olduğu işlerde kullanarak hem Rabbine şükreder hem de sadaka sevabına ulaşır.

Bu hadisin başka sahih rivayetlerinde, duhâ vaktinde kılınan iki rekât namazın, insanın eklemleri için gereken bu günlük sadakalara karşılık geleceği bildirilmiştir. Bu da duhâ namazının faziletini göstermektedir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 İnsanın bedenindeki her eklem Allah'ın büyük bir nimetidir ve şükrü gerektirir.
- 2 Nimete şükür yalnız dil ile değil, Allah'ın verdiği nimetleri itaati ve hayrı gerçekleştirmede kullanmakla da olur.
- 3 Sadaka yalnız mal vermek değildir; faydalı söz ve davranışlar da sadaka olabilir.
- 4 İnsanların arasını düzeltirken adalet gözetilmeli; barıştırma adına hak çiğnenmemelidir.
- 5 İnsanlara günlük işlerinde yardım etmek ve güzel söz söylemek sadaka sevabı kazandırabilir.
- 6 Namaza doğru atılan adımlar ve insanlara zarar veren şeyi yoldan kaldırmak salih amellerdendir.
- 7 Duhâ namazının iki rekâtı, insanın eklemleri için gereken günlük sadakalara karşılık gelmesi bakımından büyük bir fazilete sahiptir.

DERSİN ÖZÜ

**Mümin bedenindeki her nimetin Allah'tan olduğunu bilir;
dilini, elini, ayağını ve gücünü hayırda kullanarak her gün Rabbine şükretmeye çalışır.**

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

27. HADİS

İYİLİK GÜZEL AHLÂKTIR

HADİS METNİ

Nevvâs b. Sem‘ân radiyallahu anh’dan rivayet edildiğine göre Nebî sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“İyilik güzel ahlâktır. Günah ise kalbini huzursuz eden ve insanların onu öğrenmesini istemediğin şeydir.”

Müslim rivayet etmiştir.

Vâbisa b. Ma‘bed radiyallahu anh’dan rivayet edildiğine göre şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme geldim. Bana:

“İyilik hakkında sormaya mı geldin?” buyurdu.

Ben: **“Evet.”** dedim.

Bunun üzerine şöyle buyurdu:

“Kalbine danış, İyilik, nefsin ve kalbin kendisiyle huzur bulduğu şeydir. Günah ise insanlar sana fetva verseler ve fetva vermeye devam etseler bile nefsinde huzursuzluk meydana getiren ve göğsünde tereddüt oluşturan şeydir.”

Ahmed ve Dârimî rivayet etmiştir. Nevevî bu rivayeti hasen olarak zikretmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, birr ve günahın mahiyetini, güzel ahlâkın dindeki yerini, selim kalbin hakkı tanınmasındaki rolünü ve kalbe danışma kaidesinin sınırlarını açıklayan önemli hadislerden biridir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, iyiliği güzel ahlâk olarak ifade etmiş, böylece dinin yalnız ibadetlerden ibaret olmadığını; insanlarla ilişkilerde, sözde, davranışta ve bütün hayat tarzında güzel ahlâkın büyük bir yer tuttuğunu göstermiştir. Günah ise kalpte huzursuzluk oluşturan ve kişinin insanların bilmesini istemediği şey olarak tanımlanmıştır. Bu, imanla canlı olan kalbin kötülük karşısında duyduğu rahatsızlığı ifade eder.

“Kalbine danış” sözü, açık delillerin bulunmadığı şüpheli meselelerde, vahiy ile terbiye edilmiş selim kalbin tereddüdünü dikkate alma kaidesidir. Ancak bu, kişinin kendi duygularına göre helâli haram, haramı helâl yapması anlamına gelmez. Asıl ölçü Kur’ân ve sahih sünnettir. Fetva, gerçek durumu değiştirmez; kişi eksik veya yanlış bilgi vererek aldığı fetvayı nefesine ruhsat yapmak için kullanamaz.

Bu hadis, mümini hem dışta vahye bağlı olmaya hem de içte kalbini günah karşısında duyarlı tutmaya davet eder.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Birr; itaat, güzel ahlâk ve hayır çeşitlerini kapsayan geniş bir kavramdır.
- 2 Güzel ahlâk, haktan taviz vermek değil; Allah’ın sınırları içinde insanlara güzel muamele etmektir.
- 3 Günah, imanla canlı olan selim kalpte huzursuzluk meydana getirebilir.
- 4 “Kalbine danış” kaidesi, açık Kur’ân ve sünnet hükümlerini değiştirmek için kullanılamaz.
- 5 Kalbe danışmada ölçü, hevâya tabi kalp değil; vahiy ile terbiye edilmiş selim kalptir.
- 6 Bir kimsenin eksik veya yanlış bilgi vererek aldığı fetva, Allah katında haram olan şeyi helâl hâle getirmez.
- 7 Vesvese ile şer‘î hassasiyetten doğan tereddüt birbirinden ayrılmalı; nihai ölçü Kur’ân ve sahih sünnet olmalıdır.

DERSİN ÖZÜ

Mümin iyiliği güzel ahlâk ve itaatte arar; günah karşısında kalbinin imanî hassasiyetini korur, fakat helâl ve haramı duygularına göre değil Kur’ân ve sahih sünnetin ölçüsüne göre belirler.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

28. HADİS

SÜNNETE SARILIN

HADİS METNİ

Ebû Neçîh İrbâd b. Sâriye radiyallahu anh şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bize öyle etkileyici bir öğüt verdi ki, bundan kalpler ürperdi ve gözler yaşardı. Bunun üzerine:

“Ey Allah’ın Rasülü! Bu, sanki veda eden bir kimsenin öğüdü gibidir. Bize tavsiyede bulun.” dedik.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Size Allah’tan sakınmanızı; başınıza bir Habeşli köle emir tayin edilse bile dinleyip itaat etmenizi tavsiye ederim. Sizden benden sonra yaşayacak olanlar pek çok ihtilaf görecektir. O hâlde benim sünnetime ve doğru yola iletilmiş râşid halifelerin sünnetine sarılın. Ona sımsıkı tutunun, azı dişlerinizle kavrayın. Sonradan ortaya çıkarılan işlerden sakının. Çünkü her bid‘at sapıklıktır.”

Ebû Dâvûd ve Tirmizî rivayet etmiştir. Tirmizî hadisın hasen-sahih olduğunu belirtmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, takva, yöneticilere meşru olan hususlarda itaat, ihtilaf zamanında sünnete sarılmak, sahâbenin yolunu takip etmek ve bid‘atlerden sakınmak konularını bir araya getiren İslam’ın büyük hadislerinden biridir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, öğüdünün etkisinden kalplerin ürperdiğini haber vererek sözlerinin önemini göstermiştir. Öncelikle Allah’tan sakınmayı tavsiye etmiş, ardından yöneticilere maruf olan hususlarda itaat etmeyi emretmiştir. Yöneticinin rengi, nesebi veya toplumsal konumu, meşru olan hususlarda itaati ortadan kaldırmaz. Ancak Allah’a isyan olan bir konuda hiçbir yaratılmışta itaat edilmez.

Daha sonra ümmette çok ihtilaflar olacağını haber vermiş ve bu durumda kurtuluş yolunu göstermiştir: Kendi sünnetine ve râşid halifelerin sünnetine sarılmak. Buradaki sünnet, yalnız bazı nafîle ibadetleri değil, akîdede, ibadette, ahlâkta ve din anlayışında Rasûlullah’ın yolunu esas almak demektir. Râşid halifelerin yolu da Nebevî sünnetin sahâbe tarafından anlaşılması ve uygulanmasındaki örnekliği ifade eder.

Son olarak dinde sonradan ortaya çıkarılan işlerden sakındırmış ve “her bid‘at sapıklıktır” buyurmuştur. Şer‘î delili bulunmayan yeni ibadet ve dinî yollar bid‘attir. Güzel niyet tek başına bid‘ati sünnet yapmaz. Müslümanın yolu, Kur’ân ve sahih sünneti Selef-i Sâlihîn’in anlayışıyla kavramak ve bu ölçüye bağlı kalmaktır.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Müslümanın bütün hâllerindeki temel vasiyeti Allah’tan sakınmak, yani takvadır.
- 2 Yöneticilere maruf olan hususlarda itaat etmek Ehl-i sünnetin esaslarından; Allah’a isyanda itaat yoktur.
- 3 Ümmette ihtilaf çoğaldığında hak, insanların çokluğuyla değil Kur’ân ve sahih sünnetle belirlenir.
- 4 İhtilaf ve fitnelerden kurtuluşun temel yolu Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetine sımsıkı sarılmaktır.
- 5 Râşid halifelerin yolu, Nebevî sünnetin sahâbe tarafından anlaşılması ve uygulanmasında büyük bir ölçüdür.
- 6 Dinde şer‘î delili bulunmayan yeni ibadet ve dinî yollar bid‘attir; güzel niyet onları sünnet hâline getirmez.
- 7 Kur’ân ve sahih sünneti Selef-i Sâlihîn’in anlayışıyla kavramak, ihtilaf ve bid‘at karşısında istikameti korumanın temel yollarındandır.

DERSİN ÖZÜ

Fitne ve ihtilaf zamanında kurtuluş; takvaya sarılmak, marufta itaati korumak, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem sünnetine ve râşid halifelerin yoluna sımsıkı bağlanmak ve dini bid‘atlerden korumaktır.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

29. HADİS

CENNETE GÖTÜREN AMELLER VE DİLİ KORUMAK

HADİS METNİ

Muâz b. Cebel radiyallahu anh şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem ile birlikte bir yolculuktaydım. Bir gün ona yakın bir hâlde yürürken şöyle dedim:

“Ey Allah’ın Rasûlü! Bana, beni cennete sokacak ve cehennemden uzaklaştıracak bir amel haber ver.”

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sen büyük bir şey sordun. Fakat bu, Allah’ın kolaylaştırdığı kimse için kolaydır: Allah’a ibadet eder, O’na hiçbir şeyi ortak koşmazsın; namazı dosdoğru kılar, zekâtı verir, Ramazan orucunu tutar ve Beyt’i haccedesin.”

Sonra şöyle buyurdu:

“Sana hayır kapılarını göstereyim mi? Oruç kalkandır. Sadaka, suyun ateşi söndürdüğü gibi günahı söndürür. Bir de kişinin gecenin ortasında kıldığı namaz...”

Ardından şu anlamdaki âyetleri okudu:

“Onların yanları yataklardan uzaklaşır. Rablerine korku ve ümit içinde dua ederler ve kendilerine verdiğimiz rızıktan infak ederler. Yaptıklarına karşılık onlar için göz aydınlığı olacak nelerin saklandığını hiç kimse bilemez.”

Secde, 32/16–17

Sonra şöyle buyurdu:

“Sana işin başını, direğini ve zirvesini haber vereyim mi?”

Ben: **“Evet, ey Allah’ın Rasûlü.”** dedim.

Buyurdu ki: **“İşin başı İslam, direği namaz, zirvesi ise cihaddır.”**

Sonra şöyle buyurdu: **“Sana bütün bunların temelini haber vereyim mi?”**

Ben: **“Evet, ey Allah’ın Rasûlü.”** dedim.

Bunun üzerine dilini tuttu ve: **“Şunu koru.”** buyurdu.

Ben: **“Ey Allah’ın Nebîsi! Biz söylediklerimizden dolayı da hesaba çekilecek miyiz?”** dedim.

Şöyle buyurdu: **“Annen seni kaybetsin ey Muâz! İnsanları yüzüstü —veya burunları üzerine— ateşe sürükleyen, dillerinin kazandıklarından başka nedir?”**

Tirmizî rivayet etmiş ve hadisin hasen-sahih olduğunu belirtmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis; tevhidin önemi, İslam’ın rükünleri, nafile ibadetlerin fazileti, namazın dindeki merkezi yeri, cihadın değeri ve dilin korunması gibi büyük esasları bir araya getiren kapsamlı bir hadistir. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, cennete götüren amelleri sıralamış, ardından nafile ibadetlerin hayır kapıları olduğunu bildirmiş, dinin yapısını İslam–namaz–cihad şeklinde özetlemiş ve bütün bunların temelini dilin korunması olduğunu vurgulamıştır. Bu hadis, müminin amel hayatında genel bir yol haritası sunar.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Cennete götüren yolun temeli Allah’a ibadet etmek ve O’na hiçbir şeyi ortak koşmamaktır.
- 2 Namaz, zekât, oruç ve hac İslam’ın büyük rükünlerindendir; farzlar nafilelerden önce gelir.
- 3 Oruç kalkandır, sadaka günahları siler, gece namazı büyük hayır kapılarından.
- 4 Namaz dinin direğidir, cihad ise zirvesidir.
- 5 Dinin temel esasları İslam, namaz ve cihaddır; bu üçü müminin hayatında birlikte olmalıdır.
- 6 Dilini korumak, ibadetleri ve amelleri korumanın temelidir.
- 7 İnsan söylediği sözlerden hesaba çekilecektir; dilin günahları kişiyi helâke sürükleyebilir.

DERSİN ÖZÜ

Kurtuluşun temeli tevhiddir; mümin farzlarını korur, nafilelerle Rabbine yaklaşır ve bütün bunların yanında dilini haram sözlerden muhafaza ederek amelini korur.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

30. HADİS

ALLAH'IN SINIRLARINI AŞMAYIN

HADİS METNİ

Ebû Sa'lebe el-Huşenî Cürsûm b. Nâşir radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Şüphesiz Allah birtakım farzlar koymuştur; onları zayi etmeyin.
Birtakım sınırlar belirlemiştir; onları aşmayın.
Bazı şeyleri haram kılmıştır; onları çiğnemeyin.
Unuttuğundan değil, size rahmetinden dolayı bazı şeyler hakkında
susmuştur; onları araştırıp durmayın.”**

Dârekutnî ve başkaları rivayet etmiştir. Nevevî hadisi hasen olarak zikretmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, şeriatın hükümlerine karşı Müslümanın tavrını dört büyük esas üzerinde toplamaktadır: Farzları korumak, Allah'ın sınırlarını aşmamak, haramlardan sakınmak ve hakkında hüküm bildirilmeyen meselelerde gereksiz zorlamaya gitmemek. Bu yönüyle hadis, kulluk hayatında ölçü ve dengeyi öğreten kapsamlı kaidelerden biridir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, Allah'ın farz kıldığı ibadet ve sorumlulukların zayi edilmemesini emretmiş; Allah'ın belirlediği sınırların aşılmamasını, haram kıldığı şeylerin çiğnenmemesini yasaklamıştır. Ardından, hakkında hüküm bildirmediği bazı meseleleri Allah'ın unuttuğu için değil, kullarına rahmet ettiği için bıraktığını açıklamış ve bu konularda gereksiz araştırma ve aşırı soru sormaktan sakındırmıştır.

Hadis, helâl ve haram koyma hakkının yalnız Allah'a ait olduğunu, dinî hükümler konusunda aşırılığa gitmeyi ve insanlara zorluk çıkarmayı yasaklamaktadır. Mümin, şeriatın açık hükümlerine teslim olur; kendisine genişlik bırakılan alanlarda ise gereksiz tartışma ve zorlamaya girmeden, dinin kolaylık ve rahmetini kabul eder.

Böylece hadis, Müslümanın hayatında ifrat ve tefritten uzak, dengeli ve istikametli bir dini duruşu öğretmektedir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Farzların kaynağı Allah'ın şeriatıdır; mümin onları öğrenmek ve korumakla yükümlüdür.
- 2 Nafile ibadetler farzların önüne geçirilemez; Allah'a yaklaşımda önce farzlar korunur.
- 3 Allah'ın belirlediği helâl, haram ve kulluk sınırlarını aşmak caiz değildir.
- 4 Helâl ve haram koyma hakkı Allah'a aittir; delilsiz şekilde bir şeyi din adına haramlaştırmak doğru değildir.
- 5 Dünya işleri ve âdetlerde asıl olan mubahlık; ibadetlerde ise meşruiyet için şer'î delilin bulunmasıdır.
- 6 Şeriatın geniş bıraktığı meseleleri faydasız ve zorlayıcı sorularla daraltmak dinin maksadına aykırıdır.
- 7 Mümin vera' ile haramlaştırmayı ayırır; şüpheli bir şeyi kendisi için terk etmesi, onu bütün insanlara haram kılma yetkisi vermez.

DERSİN ÖZÜ

Mümin farzları korur, Allah'ın sınırlarında durur, haramlardan sakınır ve şeriatın rahmet olarak geniş bıraktığı alanları delilsiz yasaklar ve gereksiz zorlamalarla daraltmaz.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

31. HADİS

DÜNYAYA ZÂHİD OL

HADİS METNİ

Ebû Abbâs Sehl b. Sa'd es-Sâidî radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre bir adam Nebî sallallahu aleyhi ve sellem gelerek şöyle dedi:

“Ey Allah’ın Rasûlü! Bana öyle bir amel göster ki onu yaptığım zaman Allah beni sevsin, insanlar da beni sevsin.”

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Dünyaya karşı zâhid ol ki Allah seni sevsin.

İnsanların ellerinde bulunan şeylere karşı zâhid ol ki insanlar da seni sevsin.”

İbn Mâce ve başkaları rivayet etmiştir. Nevevî hadisi hasen olarak zikretmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, zühdün hakikatini, Allah’ın sevgisine ulaştıran sebeplerden birini, insanlara karşı tamahkâr olmamayı ve kalbin dünya ile ilişkisini açıklayan önemli bir hadistir.

Zühd, dünyayı tamamen terk etmek değildir. Helâl kazanç, aile, ticaret ve Allah’ın verdiği nimetlerden faydalanmak zühde aykırı değildir. Zühdün aslı, dünyanın kalbe hâkim olmaması, ahiretin dünyaya tercih edilmesi ve malın gaye hâline gelmemesidir.

Mümin dünyadan faydalanır; fakat kalbini ona bağlamaz. Dünyalıklar uğruna haram işlemez, farzları ihmal etmez ve Allah’ın rızasını terk etmez. İnsanların elindekine tamah etmemek ise mümini izzetli kılar, kalbini insanlara bağımlılıktan korur ve insanlar arasında sevilen bir kimse olmasına vesile olur.

Hadis, dengeli bir dünya anlayışı öğretir: Ne dünyayı bütünüyle terk ederek tembelliğe düşmek, ne de dünyaya aşırı bağlanarak ahireti unutmak. Asıl olan, dünyayı Allah’ın itaatine vesile kılmak, kalben zâhid olmak ve insanların elindekine göz dikmemektir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Müminin en büyük gayelerinden biri Allah’ın sevgisini ve rızasını kazanmaktır.
- 2 Zühd dünyayı tamamen terk etmek değil, ahireti dünyaya tercih etmek ve kalbi dünyaya bağlamamaktır.
- 3 Helâl nimetlerden faydalanmak zühde aykırı değildir; asıl ölçü kalbin dünyaya hâkim olmamasıdır.
- 4 Zühd tembellik değil, helâl kazanırken kalbi Allah’a bağlı tutmaktır.
- 5 İnsanların elindekine tamah etmemek kişinin izzetini korur ve insanlar arasında sevgiyi artırır.
- 6 Fakirlik ile zühd aynı şey değildir; zühd malın miktarından önce kalbin hâlidir.
- 7 Kanaat ve Allah’a güven, kalbi insanlara bağımlı olmaktan kurtaran zühdün önemli meyvelerindendir.

DERSİN ÖZÜ

Gerçek zühd dünyayı terk etmek değil; dünyayı kalbe hâkim kılmadan helâlden faydalanmak, ahireti ona tercih etmek ve insanların elindekine tamah etmeyerek kalbi Allah’a bağlamaktır.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

32. HADİS

ZARAR VERMEK DE ZARARA ZARARLA KARŞILIK VERMEK DE YOKTUR

HADİS METNİ

Ebû Saîd Sa'd b. Mâlik b. Sinân el-Hudrî radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Zarar vermek de yoktur, zarara zararlar karşılık vermek de yoktur.”

İbn Mâce, Dârekutnî ve başkaları rivayet etmiştir. Nevevî hadisi hasen olarak zikretmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam fıkhnın en büyük küllî kaidelerinden birinin temelidir. İnsanın kendisine veya başkasına haksız yere zarar vermesi yasaklanmış; meydana gelen zararın da başka bir haksız zararlar giderilemeyeceği bildirilmiştir. Hadisin hükümleri ibadetlerden muamelâta, aile hukukundan komşuluk ilişkilerine kadar pek çok meseleye uzanır. Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bu özlü ifadeyle müminlere, insanlar arasındaki ilişkilerde adaleti, hakkaniyeti ve zarardan uzak durmayı öğretmiştir. Zarar yalnız bedenî zarar değildir; mal, ırz, itibar ve diğer meşru haklara yönelik haksız zararları da kapsar. Bir kimsenin sana haksızlık yapması, sana da istediğin şekilde ona haksızlık yapma izni vermez. Şeriat, hakların meşru yollarla aranmasına izin verir; fakat intikam amacıyla sınırları aşmayı ve yeni bir zulüm işlemeyi yasaklar.

Bu hadis aynı zamanda “Zarar giderilir.” kaidesinin delillerindendir. Mevcut bir zarar, mümkün olduğu ölçüde ortadan kaldırılır veya azaltılır. Ancak bir zararı gidermek daha büyük bir zarara yol açıyorsa, zararların derecesi ve sonuçları gözetilir. Kişi kendi bedenine de zarar veremez. Ticaret, aile ve komşuluk ilişkilerinde kişinin kendi hakkını kullanması, başkasına haksız zarar verme yetkisi vermez. Her zorluk şer'î anlamda yasak zarar değildir; zararın hükmü hevâya göre değil, delil ve şeriatın ölçülerine göre belirlenir.

Böylece hadis, İslam'ın adalet ve rahmetini açıkça ortaya koyar; müminin hem kendisine hem de başkalarına karşı sorumluluklarını hatırlatır.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 İslam, kişinin kendisine veya başkasına haksız yere zarar vermesini yasaklamıştır.
- 2 Zarar yalnız bedenle sınırlı değildir; mal, ırz ve diğer meşru haklara yönelik haksız zararları da kapsar.
- 3 Bir haksızlık başka bir haksızlıkla giderilemez; zulme karşılık verirken de adalet sınırı aşılmaz.
- 4 “Zarar giderilir” İslam fıkhnın büyük küllî kaidelerindendir.
- 5 Bir zararı gidermek daha büyük bir zarara yol açıyorsa zararların dereceleri ve sonuçları gözetilir.
- 6 Ticaret, aile ve komşuluk ilişkilerinde kişinin kendi hakkını kullanması başkasına haksız zarar verme yetkisi vermez.
- 7 Her zorluk şer'î zarar değildir; zararın hükmü hevâya göre değil, delil ve şeriatın ölçülerine göre belirlenir.

DERSİN ÖZÜ

Mümin ne kendisine ne de başkasına haksız zarar verir; kendisine yapılan zararı da yeni bir zulümle karşılamaz. Haklarını adaletle korur ve zararı şeriatın belirlediği meşru yollarla gidermeye çalışır.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

33. HADİS

DELİL GETİRMEK İDDİA SAHİBİNE AİTTİR

HADİS METNİ

İbn Abbâs radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Eğer insanlara yalnız iddiaları sebebiyle istedikleri verilseydi, birtakım kimseler insanların mallarını ve canlarını iddia ederlerdi. Fakat delil getirmek iddia sahibine, yemin etmek ise inkâr edene aittir.”

Beyhakî ve başkaları rivayet etmiştir. Hadisin aslı Buhârî ve Müslim'dedir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam hukukunun en büyük kaidelerinden birini ortaya koymaktadır. İnsanların yalnız iddialarıyla hüküm verilseydi, canlar, mallar ve diğer haklar güvence altında olmaz, insanlar haksız yere suçlanır ve büyük zulümler meydana gelirdi. Şeriat, hakkın sabit olması için delil getirmeyi şart koşmuş; iddianın ispatını iddia sahibine yüklemiş; inkâr edenin ise belirli şartlarda yemin etmesini esas almıştır.

Hadis, adaletin korunması, insanların haklarının güvence altına alınması, zan ve söylentinin delil yerine geçmemesi, toplumda güvenin sağlanması gibi çok önemli hikmetler içermektedir. Bir kimsenin “şu mal benimdir”, “bana borcu vardır” veya “şu hakkımı aldı” demesi tek başına hak doğurmaz. Hak, ancak meşru delille sabit olur. Bu da insanların mal, can, ırz ve diğer haklarını asılsız iddialardan korur.

İddia sahibi delil getiremezse, asıl olan kişinin zimmetinin borç ve suçtan beri olmasıdır. Bu durumda şartları bulunduğu yemin inkâr edene yöneltilir. Böylece şeriat, hem hakkı talep etme yolunu açık bırakır hem de insanları iftira ve haksız taleplerden korur.

Hadis, yalnız mahkeme ve yargılama alanıyla sınırlı değildir. Günlük hayatta da her duyduğumuzu doğru kabul etmememizi, zanla hüküm vermememizi ve özellikle bir Müslümanın malı, ırzı ve dini hakkında delilsiz konuşmaktan sakınmamızı öğretir.

Sonuç olarak bu hadis, İslam'ın adaletini, insanların haklarını koruyan hükümlerin hikmetini ve delil olmadan hüküm vermenin tehlikesini açıkça göstermektedir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Yalnız iddia etmek, bir hakkın sabit olması için yeterli değildir.
- 2 Mevcut durumun aksini iddia eden kimse, iddiasını şer'î delille ispat etmekle yükümlüdür.
- 3 İddia sahibi delil getiremediğinde, şartları bulunduğu yemin inkâr eden tarafa yöneltilir.
- 4 Asıl olan kişinin zimmetinin borç ve yükümlülüğten beri olmasıdır; aksini söyleyen delil getirir.
- 5 İnsanların malı, canı ve ırzı zan, söylenti ve delilsiz suçlamalarla ihlal edilemez.
- 6 Mahkeme hükmü veya yalan yemin, gerçekte başkasına ait olan bir hakkı Allah katında helâl hâle getirmez.
- 7 Özellikle ağır dinî ve hukukî hükümler şahsî kanaatle değil; delil, şartlar, engeller ve ehil değerlendirme gözetilerek ele alınmalıdır.

DERSİN ÖZÜ

İslam'da insanlar yalnız iddialarla mahkûm edilmez; iddia sahibi delil getirir, haklar zan ve söylentiyle değil adalet ve ispatla korunur.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

34. HADİS

KÖTÜLÜĞÜ DEĞİŞTİRMEK

HADİS METNİ

Ebû Saîd el-Hudrî radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

**“Sizden kim bir münker görürse onu eliyle değiştirsin.
Buna gücü yetmezse diliyle değiştirsin.
Buna da gücü yetmezse kalbiyle buğzetsin.
Bu ise imanın en zayıf derecesidir.”**

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, emr-i bi'l-ma'rûf ve nehy-i ani'l-münker konusunda İslam'ın en büyük esaslarından biridir. Mümin yalnız kendi salih amelleriyle ilgilenmez; gücü, bilgisi ve şer'î imkânı ölçüsünde kötülüğün azalmasına ve iyiliğin yayılmasına da çalışır.

Münker, kişinin hoşlanmadığı her şey değil, şeriatın yasakladığı ve kötülüğünü bildirdiği söz, fiil ve durumlardır. Münkeri değiştirmek ilim, hikmet, sabır ve sonuçları gözetmeyi gerektirir. El ile değiştirme, meşru yetki ve güç çerçevesinde uygulanır. Dil ile değiştirme, nasihat ve açıklamayı kapsar. Bunlara güç yetirilemediğinde kalple buğzetmek terk edilemez; bu, imanın en zayıf derecesidir.

Münkeri değiştirmeye çalışırken daha büyük bir münker meydana getirmemek, adaleti ve maslahatları gözetmek, harama karşı çıkarken haram yollar kullanmamak ve insanlara şahsî kin beslememek gerekir.

Bu hadis, müminin bireysel ve toplumsal sorumluluğunu hatırlatır ve İslam'ın ıslah edici, dengeli ve hikmetli yolunu öğretir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Münkerin ölçüsü kişisel görüş ve gelenek değil, Kur'ân ve sahih sünnettir.
- 2 İyiliği emredip kötülükten sakındırmak ilim, basiret ve şer'î ölçü gerektirir.
- 3 El ile değiştirme sınırsız ferdî güç kullanımı değildir; meşru yetki ve güç çerçevesinde uygulanır.
- 4 Bir münkeri değiştirmek daha büyük bir münker meydana getirecekse sonuçlar ve maslahat-mefsedet dengesi gözetilir.
- 5 Dil ile inkâr; doğruyu açıklama, nasihat ve kötülükten sakındırmayı hikmetli bir şekilde yerine getirmeyi kapsar.
- 6 El ve dil ile değiştirmeye güç yetmeyen mümin, münkeri kalbinde reddeder ve ona razı olmaz.
- 7 Münkeri değiştirme amacı, yalanı, zulmü, hakareti veya başka haram yolları meşru hâle getirmez.

DERSİN ÖZÜ

Mümin münker karşısında duyarsız kalmaz; onu ilim, güç, yetki ve şer'î maslahat ölçülerine göre eliyle veya diliyle değiştirmeye çalışır, buna güç yetiremezse kalbiyle reddeder ve hiçbir zaman kötülüğü normalleştirmez.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

35. HADİS

MÜSLÜMAN MÜSLÜMANIN KARDEŞİDİR

HADİS METNİ

Ebû Hureyre radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Birbirinize haset etmeyin. Alışverişte birbirinizi aldatmak için fiyat artırmayın. Birbirinize buğzetmeyin. Birbirinize sırt çevirmeyin.

Biriniz diğerinin alışverişi üzerine alışveriş yapmasın. Ey Allah'ın kulları! Kardeş olun. Müslüman Müslümanın kardeşidir. Ona zulmetmez, onu yardımsız bırakmaz, ona yalan söylemez ve onu küçümsemez. Takva buradadır.”

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem bunu söylerken üç defa göğsüne işaret etti ve şöyle buyurdu:

“Bir kimseye kötülük olarak Müslüman kardeşini küçümsemesi yeter. Her Müslümanın diğer Müslümana canı, malı ve ırzı haramdır.”

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam kardeşliğini bozan kalbî ve amelî hastalıkları, Müslümanın can, mal ve ırz dokunulmazlığını, takvanın kalpteki temelini ve Müslümanlar arasındaki ilişkilerde uyulması gereken önemli ahlâkî ve hukukî esasları ortaya koymaktadır.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem önce haset, aldatma, buğz, sırt çevirme ve başkasının alışverişi üzerine alışveriş yapma gibi davranışları yasaklamış, ardından müminlerin kardeş olmalarını emretmiştir. Müslüman, kardeşine zulmetmez, onu yardımsız bırakmaz, ona yalan söylemez ve onu küçümsemez. Takvanın kalpte olduğu bildirilmiş, bir Müslümanı küçümsemenin başlı başına büyük bir kötülük olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca her Müslümanın canı, malı ve ırzının dokunulmaz olduğu açıkça ifade edilmiştir.

Hadis, Müslümanlar arasındaki birlik, güven, adalet ve merhametin korunması için vazgeçilmez bir rehberdir. Kalpleri bozan haset ve kin gibi hastalıklardan sakınmayı, ticaret başta olmak üzere tüm muamelâta dürüst olmayı, kardeşine yardım etmeyi ve onun şerefini, malını ve canını korumayı emreder.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Haset, kin ve kibir Müslüman kardeşliğini bozan büyük kalp hastalıklarındandır.
- 2 Ticaretle hile yapmak, aldatmak ve başkasını yanıltmak için fiyat yükseltmek haramdır.
- 3 Müslüman kardeşine zulmetmez, onu haksızlık karşısında yardımsız bırakmaz ve ona yalan söylemez.
- 4 Bir Müslümanı malı, soyu veya dünyevî konumu sebebiyle küçümsemek büyük bir kötülüktür.
- 5 Takvanın aslı kalptedir; gerçek takvanın etkisi söz ve amellerde görülür.
- 6 Müslümanın canı, malı ve ırzı dokunulmazdır; bunlara haksız saldırı büyük günahtır.
- 7 İslam kardeşliği, hak, adalet, merhamet ve nasihat üzerine kuruludur; kör taraftarlık değildir.

DERSİN ÖZÜ

Mümin kardeşine haset etmez, onu küçümsemez ve ona zulmetmez; canını, malını ve ırzını korur. Kalbini takva ile ıslah eder ve iman kardeşliğini hak, adalet ve nasihat üzerine yaşatır.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

36. HADİS

MÜSLÜMANIN SIKINTISINI GİDERMEK

HADİS METNİ

Ebû Hureyre radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Kim bir müminin dünya sıkıntılarından bir sıkıntısını giderirse Allah da onun kıyamet günü sıkıntılarından bir sıkıntısını giderir.

Kim darda olana kolaylık gösterirse Allah da ona dünyada ve ahirette kolaylık gösterir.

Kim bir Müslümanın ayıbını örterse Allah da onun dünyada ve ahirette ayıbını örter.

Kul, kardeşinin yardımında olduğu müddetçe Allah da kulun yardımındadır.

Kim ilim aramak için bir yola girerse Allah ona cennete giden yolu kolaylaştırır.

Bir topluluk Allah'ın evlerinden bir evde toplanır, Allah'ın kitabını okur ve onu aralarında müzakere edip öğrenirlerse üzerlerine sekînet iner, onları rahmet kaplar, melekler onları kuşatır ve Allah onları kendi katındakiler arasında anar.

Ameli kendisini geri bırakan kimseyi nesebi ileri götüremez.”

Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis; Müslümanların ihtiyaçlarını gidermek, darda olana kolaylık göstermek, kusurları örtmek, kardeşine yardım etmek, şer'î ilim talep etmek, Kur'ân meclislerinin fazileti ve kurtuluştaki amelin nesebe üstünlüğü gibi çok büyük esasları bir araya getirmektedir. Hadisin bölümleri arasında güçlü bir bağ vardır: Kul Allah'ın kullarına iyilik ettikçe Allah'ın yardım ve ihsanına mazhar olur; ilim ve Kur'ân ile Rabbine yöneldikçe de hidayet ve rahmet yolları kendisine açılır.

Mümin, kardeşinin meşru sıkıntısını gidermeye çalışır, darda olana kolaylık gösterir ve Müslümanın ayıbını örter. Kardeşine iyilik ve takvada yardım eder. Şer'î ilim talep eder, Kur'ân'ı öğrenir ve müzakere eder. Allah katında üstünlüğün neseb, kabile veya unvanla değil; sahih iman, takva ve salih amal ile olduğunu bilir. Böylece hadis, Müslümanın hem insanlarla olan ilişkilerinde hem de Rabbine olan kulluğunda izlemesi gereken temel yol üzere büyük bir rehberdir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Bir müminin meşru sıkıntısını gideren kimseye Allah kıyamet gününün sıkıntılarında yardım eder.
- 2 Darda olana kolaylık göstermek, Allah'ın dünya ve ahirette kula kolaylık göstermesinin sebeplerindendir.
- 3 Müslümanın gizli kusurunu şer'î ölçüler içerisinde örtmek fazilettir; ancak insanlara zarar veren kötülüğü korumak “ayıp örtmek” değildir.
- 4 Müslüman kardeşine iyilik ve takvada yardım eden kimse Allah'ın yardımına ulaşacak büyük bir sebebe sarılmış olur.
- 5 Şer'î ilim talebi cennete götüren büyük yollardandır; faydalı ilim sahih iman ve salih amele götürmelidir.
- 6 Kur'ân'ı okumak, öğrenmek ve Selef-i Sâlihîn'in anlayışı doğrultusunda müzakere etmek sekînet ve rahmet sebeplerindendir.
- 7 Allah katında insanı ileri götüren soy, unvan veya mensubiyet değil; sahih iman, takva ve salih ameldir.

DERSİN ÖZÜ

Mümin kardeşinin sıkıntısını giderir, darda olana kolaylık gösterir, kusurları teşhir etmek yerine ıslahı gözetir ve iyilikte kardeşine yardım eder; kendisi de şer'î ilim ve Kur'ân ile Rabbine yaklaşır. Çünkü Allah katında insanı yükselten nesebi değil, sahih imanı, takvası ve salih amelidir.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

37. HADİS

İYİLİKLER VE KÖTÜLÜKLERİN YAZILMASI

HADİS METNİ

İbn Abbâs radiyallahu anhumâ'dan, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem Rabbinden rivayet ettiği hadiste şöyle buyurduğu nakledilmiştir:

“Şüphesiz Allah iyilikleri ve kötülükleri yazmış, sonra bunları açıklamıştır.

Kim bir iyilik yapmaya niyet eder de onu yapmazsa Allah onu kendi katında tam bir iyilik olarak yazar.

Eğer o iyiliğe niyet eder ve onu yaparsa Allah onu kendi katında on iyilikten yedi yüz kata ve daha birçok katlara kadar yazar.

Kim bir kötülük yapmaya niyet eder de onu yapmazsa Allah onu kendi katında tam bir iyilik olarak yazar.

Eğer o kötülüğe niyet eder ve onu yaparsa Allah onu yalnız bir kötülük olarak yazar.”

Buhâri ve Müslim rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, Allah'ın kullarına olan büyük rahmetini, niyetin amellerdeki yerini, sevapların kat kat artırılmasını, günahların ise adaletle yazılmasını ve kalbin amellerinin önemini açıklayan büyük hadislerden biridir. Hadisin tamamında Allah'ın rahmeti ve adaleti açıkça görülmektedir: İyilik yapmak isteyen kul daha ameli gerçekleştirmeden sevap kazanabilir; yaptığı iyilik kat kat artırılır. Buna karşılık işlenen kötülük yalnız misliyle yazılır.

İyiliğe samimi niyet edip onu yapamayan kimseye tam bir hasene yazılması, Allah'ın kullarına olan lütfudur. Yapılan salih amel en az on kat sevapla yazılır, Allah dilerse bunu yedi yüz kat ve daha fazlasına çıkarır. Sevabın büyümesinde ihlâs, sünnete uygunluk ve kalbin hâli önemli rol oynar. Sadece niyet etmek değil, fırsat bulduğunda ameli gerçekleştirmek de gerekir.

Kötülüğe niyet edip onu Allah korkusuyla terk etmek de bir iyilik olarak yazılır. Ancak günaha gücü yettiği hâlde yalnız dış engel sebebiyle yapamamak, aynı şekilde değerlendirilmez. İşlenen kötülük ise yalnız bir kötülük olarak yazılır. Bu, Allah'ın adaletini ve rahmetini gösterir; fakat günahı küçümsemeyi gerektirmez.

Hadis, kaderin Allah'ın ilmiyle ilgili olduğunu, kulun iradesini ortadan kaldırmadığını da hatırlatır. Kul yaptığı amele kendi tercihiyle yönelir ve bu yüzden sevaba veya cezaya müstahak olur. Mümin, Allah'ın rahmetini ümit ederken aynı zamanda O'nun azabından korkar; iyilikleri küçümsemez, günahlarda ısrar etmez ve hatasından sonra tevbe ile Rabbine döner.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Allah kulların iyilik ve kötülüklerini bilir ve bunların yazılmasını takdir etmiştir; kader kulun günah işlemesi için mazeret değildir.
- 2 Samimi şekilde bir iyiliğe niyet edip onu gerçekleştiremeyen kula Allah'ın lütfuyla tam bir iyilik yazılır.
- 3 Yapılan salih amel en az on kat sevapla karşılık görür; Allah dilerse bunu yedi yüz kat ve daha fazlasına çıkarır.
- 4 Sevabın büyümesinde ihlâs, sünnete uygunluk ve kalbin doğruluğu büyük önem taşır.
- 5 Günahı Allah korkusuyla terk etmek başlı başına bir ibadet ve sevap sebebidir.
- 6 İşlenen kötülük yalnız misliyle yazılır; bu Allah'ın adaletini ve kullarına olan büyük rahmetini gösterir.
- 7 Mümin Allah'ın rahmetini ümit eder, azabından korkar; iyilikleri küçümsemez, günahlarda ısrar etmez ve hatasından sonra tevbe ile Rabbine döner.

DERSİN ÖZÜ

Allah'ın rahmeti kullarına karşı çok geniştir: Mümin hayra samimiyetle niyet eder, salih amelini ihlâs ve sünnete uygunlukla gerçekleştirir, günahı Allah korkusuyla terk eder ve hata ettiğinde tevbe ile Rabbine döner; böylece korku ile ümit arasında kullüğünü sürdürür.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

38. HADİS

ALLAH'IN VELÎLERİ VE O'NA YAKLAŞMAK

HADİS METNİ

Ebû Hureyre radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şüphesiz Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur:

Kim benim bir velî kuluma düşmanlık ederse ona savaş ilan ederim.

Kulum bana, kendisine farz kıldığım şeylerden daha sevimli hiçbir şeyle yaklaşamaz.

Kulum nafilelerle bana yaklaştırmaya devam eder; nihayet onu severim.

Onu sevdiğim zaman, onun işiten kulağı, gören gözü, tutan eli ve yürüyen ayağı olurum.

Benden isterse mutlaka ona veririm; bana sığınırse mutlaka onu korurum.”

Buhârî rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, Allah'ın velâyeti, velî kulların vasıfları, farzların nafilelerden üstünlüğü, Allah'a yaklaşmanın şer'î yolu, Allah'ın sevgisi, kulun Allah'ın yardımıyla korunması ve velâyet konusunda doğru dengeyi ortaya koyan büyük bir kudsî hadistir.

Allah'ın velîleri, iman ve takva sahibi kullardır. Velîlik, soy, unvan, keramet iddiası veya insanların övgüsüyle değil, şer'î ölçülerle gerçekleşir. Her mümin iman ve takvası nispetinde bu velâyetten pay sahibidir. Velîler masum değildir; hataları delille açıklanır. Onları sevmek meşrudur, fakat onlara ibadet etmek, gaybî yardım istemek ve Allah'a ait sıfatları vermek doğru değildir.

Hadis, Allah'a yaklaşımda farzların nafilelerden daha üstün olduğunu açıkça bildirir. Kul farzlarını yerine getirir, sonra sünnete uygun nafilelerle Rabbine yaklaşır. Allah kulunu sevdiğinde onu işitmede, görmede, tutmada ve yürümede kendi rızasına uygun olana muvaffak kılar, onu haramlardan korur. Bu, Allah ile kulun birleşmesi değil, Allah'ın özel yardımı ve tevfidir.

Dua ve sığınma yalnız Allah'a yapılır. Allah'ın velîlerine düşmanlık etmek büyük bir tehdittir. Velâyetin gerçek ölçüsü keramet iddiaları değil; tevhid, sahih akîde, sünnete ittiba, farzları korumak ve takvadır.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Allah'ın velîleri iman ve takva sahipleridir; velîlik soy, unvan veya olağanüstü iddialarla değil şer'î ölçülerle bilinir.
- 2 Allah'ın velîlerine iman ve takvaları sebebiyle düşmanlık etmek ağır bir tehdide yol açar; velîler masum değildir.
- 3 Allah'a yaklaşmanın en üstün yolu farzları yerine getirmektir; nafileler farzların önüne geçirilemez.
- 4 Farzlardan sonra sünnete uygun nafîle ibadetlere devam etmek Allah'ın sevgisine ulaştıran büyük sebeplerdendir.
- 5 “Onun işiten kulağı, gören gözü...” ifadesi Allah ile kulun birleşmesi değil, Allah'ın sevdiği kuluna özel yardım, koruma ve tevfidir.
- 6 Velîleri sevmek meşrudur; fakat dua, istiğâse ve yaratılmışların gücünü aşan hususlarda sığınma gibi ibadetler yalnız Allah'a yöneltilir.
- 7 Velâyetin gerçek ölçüsü keramet iddiaları değil; tevhid, sahih akîde, sünnete ittiba, farzları korumak ve takvadır.

DERSİN ÖZÜ

Allah'ın velîleri tevhid ve takva ehli kullardır. Mümin Allah'a önce farzlarla, sonra sünnete uygun nafilelerle yaklaşır; Allah'ın sevgisini ve yardımını böyle arar. Salih kulları sever fakat ibadeti yalnız Allah'a yöneltir; gerçek velâyeti keramet iddialarında değil, tevhid, sünnet ve istikamette arar.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

39. HADİS

HATA, UNUTMA VE ZORLANMANIN HÜKMÜ

HADİS METNİ

İbn Abbâs radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Şüphesiz Allah, ümmetinden hata ile yapılanı, unutulmuş olanı ve zorlandıkları şeyi bağışlamıştır.”

İbn Mâce ve Beyhakî rivayet etmiştir. Nevevî hadisi hasen olarak zikretmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, İslam şeriatının rahmet, kolaylık ve adalet esaslarını gösteren büyük hadislerden biridir. Hadiste hata, unutma ve zorlanma (ikrah) sebebiyle yapılan fiillerde günah sorumluluğunun kaldırıldığı bildirilmiştir. Şeriat, insanın fiilini değerlendirirken onun kastını, iradesini ve içinde bulunduğu şartları dikkate alır.

Hata, kişinin doğru olanı yapmak isterken yanılmasıdır. Unutma, insan tabiatının bir parçasıdır ve kul bir emri unuttuğu için yapamayabilir. Zorlanma ise ciddi bir tehdit altında, istemediği bir fiili yapmaya mecbur bırakılmasıdır. Bu üç durumda Allah'ın rahmeti devreye girer ve kul günah bakımından mazur olabilir.

Ancak günahın kaldırılması, fiilin dünyadaki tüm hukûkî sonuçlarının ortadan kalkması anlamına gelmez. Kul hakları, tazmin ve diğer şer'î hükümler ayrıca değerlendirilir. Bu hadis, mazeret kavramının kasıtlı günahı meşrulaştırmak için kullanılmaması gerektiğini de öğretir. Mümin, gerçek mazeretleri dikkate alırken öğrenmek, hatırlamak ve gücü ölçüsünde Allah'ın emirlerini yerine getirmekle yükümlüdür.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Allah bu ümmetten gerçek hata, unutma ve zorlanma sebebiyle meydana gelen fiillerde günah sorumluluğunu rahmetiyle kaldırmıştır.
- 2 Kasıtlı olarak yapılan fiil ile gerçek hata aynı değildir; şeriat kişinin niyet ve iradesini dikkate alır.
- 3 Unutma sebebiyle günah kaldırılabilir; fakat yerine getirilmesi gereken bazı emirler hatırlandığında yine eda edilir.
- 4 Gerçek ikrah şer'î hükümlerde dikkate alınır; ancak her toplumsal baskı veya dünyevî rahatsızlık ikrah sayılmaz.
- 5 Hata ve unutma failden günahı kaldırsa bile başkasının mal veya diğer kul haklarını her durumda ortadan kaldırmaz.
- 6 Bir fiilin hükmü ile muayyen şahıs hakkındaki hüküm birbirinden ayrılır; ağır hükümler verilirken şartlar ve engeller ilimle gözetilir.
- 7 İslam gerçek mazeretleri dikkate alırken mazeret kavramının kasıtlı günahı, ihmali veya bâtili meşrulaştırmak için kullanılmasına izin vermez.

DERSİN ÖZÜ

Allah kullarının gerçek hata, unutma ve zorlanma hâllerini rahmetiyle dikkate alır. Mümin ise bu ruhsatları ihmale mazeret yapmaz; kul haklarını korur ve insanlar hakkında hüküm verirken fiille beraber kasıt, irade, şartlar ve engelleri de şer'î ölçüler içerisinde gözetir.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAÎN ŞERHİ

40. HADİS

DÜNYADA BİR GARİP VEYA YOLCU GİBİ OL

HADİS METNİ

Abdullah b. Ömer radiyallahu anhuma şöyle dedi:

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem omzumdan tuttu ve bana şöyle buyurdu:

“Dünyada bir garip veya bir yolcu gibi ol.”

İbn Ömer radiyallahu anhuma da şöyle derdi:

**“Akşama ulaştığında sabahı bekleme; sabaha ulaştığında akşamı bekleme,
Sağlığından hastalığın için, hayatından da ölümün için pay ayır.”**

Buhârî rivayet etmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, müminin dünya hayatına bakışını, ahirete hazırlanmasını, emellerini kısa tutmasını, zamanı değerlendirmesini ve ölüm gelmeden önce salih amele yönelmesini öğreten büyük bir hadistir.

Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem, birkaç kelimeyle müminin dünya ile ilişkisini belirlemiştir: Dünya kalıcı yurt değildir. Mümin burada yolcudur; asıl varacağı yer ahirettir. Bu yolculuk, dünyayı tamamen terk etmek anlamına gelmez. Mümin helâl rızkını kazanır, ailesinin sorumluluklarını yerine getirir; fakat dünyayı kalbinin en büyük gayesi hâline getirmez.

İbn Ömer radiyallahu anhuma'nın sözleri, insanın uzun emellere kapılmadan her anını değerlendirmesi gerektiğini gösterir. Sağlık, zaman ve imkânlar Allah'a itaat için kullanılmalı; ölüm gelmeden önce tevbe, salih amel ve kul haklarının düzeltilmesi ihmal edilmemelidir.

Hadis, mümine dünya ile ahiret arasında doğru dengeyi kurmayı, gafletten sakınmayı ve gerçek hedef olan Allah'ın rızasına yönelmeyi öğretir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Dünya müminin ebedî yurdu değil, ahirete doğru çıktığı geçici bir yolculuktur.
- 2 Zühd dünyayı tamamen terk etmek değil; dünyanın kalbe hâkim olmasına izin vermemek ve ahireti ona tercih etmektir.
- 3 Mümin geleceğe dair meşru plan yapabilir; fakat yaşayacağını kesin görerek tevbe ve salih ameli ertelemez.
- 4 Sağlık, zaman ve imkânlar Allah'a itaatte değerlendirilmesi gereken büyük nimetlerdir.
- 5 Ölümü hatırlamak mümini ümitsizliğe değil, gafletten uyanmaya, tevbeye ve salih amele yöneltmelidir.
- 6 Ahirete hazırlığın temeli sahih tevhid, ihlâs ve Rasûlullah'ın sünnetine uygun ameldir.
- 7 Mümin dünyayı amaç değil araç edinir; Allah'ın ve kulların haklarını gözeterek ölüm gelmeden önce kendisini ahirete hazırlar.

DERSİN ÖZÜ

Mümin dünyayı kalıcı vatan değil, ahirete götüren geçici bir yol olarak görür.
Sağlığını, zamanını ve imkânlarını tevhid ve sünnet üzere salih amelde değerlendirir;
tevbeyi ertelemez, kul haklarını gözetir ve ölüm gelmeden önce Rabbine kavuşmaya hazırlanır.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

41. HADİS

HEVÂNIN VAHYE TÂBİ OLMASI

HADİS METNİ

Ebû Muhammed Abdullah b. Amr b. Âs radiyallahu anhuma'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Sizden hiçbirinizin hevâsı, benim getirdiğime tâbi olmadıkça imanı kemale ermez.”

Nevevî bu hadisi Kitâbü'l-Hücce'den nakletmiş ve sahih olduğunu belirtmiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu hadis, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme ittiba, hevânın vahye teslim edilmesi, sünnetin bağlayıcılığı ve imanın gerektirdiği teslimiyet konusunda çok büyük bir esas ortaya koymaktadır. Kulun gerçek kulluğu yalnız hakikati bilmesiyle tamamlanmaz. Kalbinin arzuları, tercihleri ve sevgileri de Allah ve Rasûlü'nün getirdiği hükümlere boyun eğmelidir. Mümin, Kitap ve sahih sünneti ölçü edinir; nefsinin arzusunu vahyin önüne geçirmez. İmanın kemale ermesi, sözde değil, kalpte ve amelde Allah'ın ve Rasûlü'nün hükmüne teslimiyetle gerçekleşir.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Müminin arzuları ve tercihleri Kur'ân ve sahih sünnetin hükmüne tâbi olmalıdır.
- 2 Rasûlullah sallallahu aleyhi ve selleme ittiba imanın gereğidir; sahih sünnet nefsin arzusuna göre kabul veya reddedilemez.
- 3 Hak şahısların görüşleriyle değil delille bilinir; hiçbir âlimin sözü Rasûlullah'ın sahih sünnetinin önüne geçirilmez.
- 4 Güzel niyet tek başına bid'at bir ameli meşru hâle getirmez; ibadetin kabulünde ihlâs ve sünnete ittiba gerekir.
- 5 Nefse ağır gelmesi şer'î bir hükmü reddetmek için delil değildir; kulluk Allah'ın hükmüne teslimiyeti gerektirir.
- 6 Her günah küfür değildir; nefsine yenilerek günah işlemek ile Allah'ın sabit hükmünü reddetmek birbirinden ayrılır.
- 7 Selef-i Sâlihîn'in yolu, şahısları ve hevâyı vahyin önüne geçirmek değil; Kitap ve sahih sünnete sahâbenin anlayışı doğrultusunda teslim olmaktır.

DERSİN ÖZÜ

**Mümin dini kendi arzusuna göre şekillendirmez; arzusunu vahyin ölçüsüne teslim eder.
Allah'ın kitabını, Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem'in sahih sünnetini ve
Selef-i Sâlihîn'in anlayışını ölçü edinir; ihlâs ve ittiba ile Rabbine kulluk eder.**

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim

ERBAİN ŞERHİ

42. HADİS

ALLAH'IN MAĞFİRETİNİN GENİŞLİĞİ

HADİS METNİ

Enes b. Mâlik radiyallahu anh'dan rivayet edildiğine göre Rasûlullah sallallahu aleyhi ve sellem şöyle buyurdu:

“Allah Teâlâ buyurdu ki:

Ey Âdemoğlu! Sen bana dua edip benden ümit ettiğin müddetçe, senden meydana gelen günahları bağışlarım ve aldırış etmem.

Ey Âdemoğlu! Günahların göğün bulutlarına kadar ulaşırsa, sonra benden bağışlanma dilesen seni bağışlarım.

Ey Âdemoğlu! Bana yeryüzü dolusu günahla gelsen, sonra bana hiçbir şeyi ortak koşmadan benimle karşılaşsan, ben de sana yeryüzü dolusu mağfiretle gelirim.”

Tirmizî rivayet etmiş ve “hasen garîb” demiştir.

İLMÎ AÇIKLAMA

Bu kudsî hadis, Allah'ın mağfiretinin genişliğini, dua ve ümidin kulluktaki yerini, istiğfarın faziletini ve bütün bunların temelinde tevhidin bulunduğunu açıklayan büyük bir hadistir.

Hadis, günahkâr kula ümitsizlik değil, tevbe ve Allah'a dönüş kapısını göstermektedir. Kulun günahları ne kadar çok olursa olsun Allah'ın mağfireti onlardan daha büyüktür. Bununla beraber Allah'ın rahmetine güvenmek, günah üzerinde ısrar etmeyi meşrulaştırmaz. Hadisin son cümlesi, kurtuluşun temelini tevhid olduğunu açıkça ortaya koymaktadır: Allah'a hiçbir şeyi ortak koşmadan kavuşmak.

Mümin, Allah'a dua eder, istiğfar eder, günahından tevbe eder ve O'nun rahmetinden ümit kesmez. Aynı zamanda şirkin tehlikesini bilir, ibadetini yalnız Allah'a yöneltir ve emirlerini yerine getirmeye çalışır.

HADİSTEN ÇIKAN 7 FAYDA

- 1 Allah'ın mağfireti son derece geniştir; günahlarının çokluğu, kulun samimi tevbe ve istiğfardan ümit kesmesine sebep olmamalıdır.
- 2 Dua ibadettir ve yalnız Allah'a yöneltilir; mağfiret doğrudan Allah'tan istenir.
- 3 Allah'ın rahmetini ümit etmek kulluğun büyük amellerindendir; fakat gerçek hüsnüzan tevbe ve salih amelle birlikte olur.
- 4 Sahih tevbe günahı terk etmeyi, pişmanlığı ve ona dönmemeye samimiyetle azmetmeyi gerektirir; kul hakları ayrıca yerine getirilir.
- 5 Tevhid mağfiretin en büyük sebeplerinden, şirk ise günahların en büyüğüdür.
- 6 Büyük günah işleyen tevhid ehli Müslüman, sırf günahı sebebiyle tekfir edilmez; şirk dışındaki günahlarla ölen kimse Allah'ın dilemesi altındadır.
- 7 Mümin Allah'ın rahmetinden ümit kesmez ve azabından emin olmaz; tevhid üzere yaşar, günahından tevbe eder ve Rabbine hiçbir şeyi ortak koşmadan kavuşmayı hedefler.

DERSİN ÖZÜ

Allah'ın mağfireti kulun günahlarından daha geniştir. Mümin ne kadar hata etmiş olursa olsun Rabbinden ümit kesmez; dua, istiğfar ve samimi tevbe ile Allah'a döner. Kurtuluşun temeli ise tevhiddir: Kul ibadetini yalnız Allah'a yöneltir ve Rabbine hiçbir şeyi ortak koşmadan kavuşmaya çalışır.

UBEYDULLAH ARSLAN – İSLAM DAVETÇİSİ

Okuduğunuz için teşekkür ederim